REDACŢIUNEA,
Administraţiunea şi Tipografia
Braşov, piaţa mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administraţiune Braşov şi la următoarele
BIROURI de ANUNŢURI:
În Viena la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. În Budapesta la A. V. Golberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsebet-korut).
Preţul inserţiunilor: o serie garmond pe o colonă 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă şi învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

(Număr de Duminecă 43.)

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în fiecare zi

Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe un an 24 cor., pe şase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România şi străinătate.
Pe un an 40 franci, pe şase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poştale din întru şi din afară şi la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Braşov:
Administraţiunea, Piaţa mare târgul Inului Nr. 30. etagiu I. Pe un an 20 cor., pe şase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe şase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 235.—Anul LXXI. | Braşov, Vineri 24 Octomvrie (6 Noemvrie) | 1908.

Cum stăm şi ai cui suntem?

„Luminăţiile lor“ din partidul constituţional maghiar, unde între grofi şi nemeşi şi reprezentanţii patricianilor Saşi circumspecţi din Ardeal strălucesc şi obrajii rotunzi ai „Magnificenţei sale“, care joacă azi mica providenţă în mijlocul urmaşilor buimăciţi ai lui Traian Doda, vor avea deosebita plăcere de a primi mâne în club vizita specială a conducătorului lor, ministrul de interne conte Andrassy. Acesta le va aduce în braţe, înfăşat în făşii duble tricolore, fătul minţii, al inimei şi al sufletului său: proiectul de lege pentru reforma electorală, pe care l'a ticluit cu soţii săi de doi ani de zile, şi l'il va arăta ca să vadă că nu-i numai şagă, ci că fătul monstruos s'a născut în adevăr şi părintele său are să-i asigure viaţa şi viitorul.

Şi acest pas vrea să dovedească ceva! Dacă n'ar avea speranţă să reuşească cu proiectul său, se zice, Andrassy nu s'ar mai gândi să-l prezenteze clubului cu o săptămână înaintea redeschiderii camerei. Şi se mai zice că, dacă Majestatea Sa ar pretinde fără doar şi poate numai şi numai votul universal, egal şi secret, iarăşi nu ar avea nici un înţeles ca Andrassy să-şi desvăluie în toate amănuntele sistemul pluralităţii înaintea partizanilor săi.

Aşa-dar faptele însăşi voesc să arate că au dreptate oficioşii guvernului când zic, că nu se opune nici o piedecă proiectului de reformă electorală a lui Andrassy. Nesfârşitele protestări din sânul naţionalităţilor şi al partidului social-democrat din toată ţara, precum şi protestările acelor partide ungureşti, cari stăruesc pentru votul universal şi cari, deşi încă modeste în organizaţia lor, reprezentă totuşi adevărata şi curata voinţă a poporului maghiar de a se bucura şi el de dreptul de vot liber şi neştirbit, nu pot fi privite, cum stau azi lucrurile—şi din nenorocire de mult stau aşa — ca nişte piedeci pentru planurile maghiare reacţionare, ci numai ca sprijin şi recomandaţie. Căci acele protestări sunt pentru ei tocmai signalul de a merge înainte şi a stărui pentru-ca cu ori-ce preţ să li-se facă pe voie din partea Coroanei. De mai bine de 40 de ani oligarhii şi suprematiştii noştri ne informează Coroana altfel, decât că duşmanii statului maghiar şi ai dinastiei sunt naţionalităţile şi sunt proletarii demagogi, cari vor să răstoarne toată ordinea în stat.

Dacă este dar să li se întâmple pe voie şi de astădată, numai aşa se poate, ca să se zică cum s'a zis mereu dela 1867 încoace: trebue îngrădită supremaţia maghiară în contra duşmanilor săi şi ac-ştia sunt toţi câţi vor să fie liberi şi să se bucure de drepturile lor, sunt milioanele ce reprezintă majoritatea covârşitoare a poporaţiunii.

Se laudă oficioşii că poate încă în săptămâna viitoare Andrassy va depune pe masa presidială a camerei proiectul său de reformă. Simţim cu toţii o neliniştea în noi care creşte cu ora şi cu minutul. De-am şti odată cum stăm şi ai cui suntem; căci nesiguranţa aceasta e mai rea decât răul faţă cu care am sta când deciziunea ar cădea iarăşi împotriva noastră.

Pentru ţăria sufletului şi a speranţei în viitorul neamului nostru este — vină ce va veni — un razim tare şi de mare preţ conştiinţa dreptului nostru şi conştiinţa naţională, ce răsuflă cu atâta putere din mijlocul miilor de Români, cari se întrunesc prin toate ţinuturile ca să se pronunţe pe lângă dreptul lor sfânt şi să protesteze în contra încălcării lui. Mişcarea aceasta dimpreună cu seriozitatea şi firma hotărâre ce respiră şi din vorbirile ţinute la adunările noastre poporale, sunt un bun semn pentru viitor. Ori-cum vom judeca şi vom cumpăni lucrurile, ori în ce parte ne vom arunca privirile, nu ne vom putea da samă despre chemarea noastră în mijlocul popoarelor ţării şi ale lumii, decât numai dacă vom avea conştiinţa şi convingerea despre tăria voinţei, a nizuinţei şi stăruinţelor noastre proprii, ceeace s'a exprimat şi se exprimă în deviza înănţuitoare: „Ajută-ţi Române, ca să-ţi ajute Dumnezeu!“

Pentru fondul jubilar al »Gazetei«

au mai contribuit domnii:

D-l *George de Rades*, căpitan, *Sigetul-Marmaţiei 3* (trei) coroane;

D-l *Petru Iacob*, *Petroşeni 1* (una) coroană.

Pasivitatea naţionalităţilor. Deodată cu declaraţiunile deputaţilor naţionalişti Dr. Vaida. Dr. Vlad şi a ziarului »Népszava«, cari au pledat *pentru pasivitatea parlamentară*, pentru cazul dacă se va vota neschimbat proiectul de lege al ministrului Andrassy, d-l Milan *Hodja*, deputat naţional slovac, într'un articol din numărul recent al organului său »Slovenski Tizdenik« a scris următoarele despre pasivitatea naţionalităţilor:

»Părerea mea e, că în anumite cazuri, n'ar trebui să ne abţinem dela astfel de mijloace, prin cari să lămurim cercurile diriguitoare despre faptul, că naţiunile numai atunci îşi pot manifesta voinţa lor. dacă legea nu le pune piedici. Un astfel de mijloc ar fi *boicotarea alegerilor.* Dacă deci partidul naţionalităţilor ar boicota alegerile, va să zică n'ar lua parte la acelea, ar urma, că în parlament n'ar mai exista astfel de oameni, cari apărând drepturile naţionalităţilor, ar împiedeca munca de distrugere a şovinismului maghiar. Boicotarea alegerilor ar fi tacita demonstraţie a noastră, care ar fi înţeleasă şi grav simţită pretutindeni, de oare-ce parlamentul ar deveni proprietatea politicianilor depravaţi«.

Epilog la esecutarea legei lui Apponyi. Se telegrafiază din Budapesta, că protopopul Hălmagiului, Corneliu Lazăr, a fost pedepsit de fisolgăbirău cu o amendă de 300 coroane. Alţi opt preoţi cu câte 200 coroane, *pentru-că n'au pus la şcolile româneşti inscripţia maghiară. Toţi aceştia au fost daţi şi în judecată pentru transgresiune.* Deputatul Goldiş va interpela guvernul în această privinţă.

Noul preşedinte al Statelor-Unite.

Marţi a avut loc în Statele-Unite ale Americei alegerea delegaţilor, cari vor avea să-şi dea votul pentru viitorul preşedinte al Statelor-Unite. Rezultatul acestei alegeri s'a terminat cu *învingerea candidatului republican Wiliam Taft*, care a întrunit majoritatea voturilor. Viitorul preşedinte Taft a fost mai întâiu funcţionar în magistratură, în anul 1887, după pacificarea Filipinelor a fost numit guvernator al insulelor Filipine, iar din 1904 începând preşedintele Roosevelt i-a încredinţat portofoliul războiului.

Adunarea poporală din Braşov.

Adunarea de protestare convocată pe Dumineca trecută a fost o impozantă şi însufleţită manifestare a fruntaşilor poporului nostru din ţinutul Braşovului, cari s'au prezentat în număr de peste o mie, ca să asculte glasul deputaţilor Dr. T. Mihali, Dr. Vaida şi V. Goldiş şi împreună cu ei să protesteze în contra atentatului, ce se pregăteşte naţionalităţilor şi în genere poporului muncitor din această ţară prin faimosul proiect de lege al ministrului Andrassy. Deşi vremea a fost cât se poate de nefavorabilă — ploa-se şi ninsese în preziuă şi Dumineca — au fost reprezentate aproape toate comunele din ţinutul Braşovului, prin preoţii, învăţătorii lor şi prin deputaţiuni din sânul poporului.

Sosirea deputaţilor naţionalişti în sala adunării, ticsită de lume, a fost salutată cu însufleţite aclamări şi aplauze. O plăcută impresiune a făcut asupra tuturor prezenţa unui număr frumos de doamne şi d-şoare române, cari în frunte cu distinsa d-na Mihali, soţia d-lui deputat Dr. Mihali, au ţinut să participe la această imposantă manifestaţiune naţională.

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Amintiri din copilărie

de *V. G. Borgovanu.*

— Urmare. —

In 15 August al aceluiaş an m'am prezentat cu alţi candidaţi la examenul de primire ce se ţinea pe atunci la episcopie, la Gherla. Însuşi, episcopul de evlavioasă amintire, *Ioan Vancia*, (mai târziu metropolit de Blaj) prezida examenul. Când mi-a văzut testimoniul nemţesc din cl. III. gimnasială, tot cu »*Ausgezeichnet*«, — mi-a zis:

— Bine fiule, de ce nu continui tu înainte gimnaziul?..

— Tata e bolnăvicios şi mama cu 5 copii, nu mai poate învinge greutăţile; apoi am şi perdut printr'un proces nedrept mai mult de jumătate din moşie. Dar şi învăţător e bine pe la noi!“

— Bine fiule! şi m'a încris, şi primit fără să mă mai examineze... Şi dau cu socoteală că i-am căzut la inimă, fiindcă mai târziu, după ce am trecut iarăş la gimnaziu, m'a ajutat cu stipendiu din casseta sa... Regretatul Vancia era un adevărat părinte şi *Mecena* pentru tinerii distinşi...

In Septemvrie, bietul tata încărcă căruţa, cu toate ce îmi trebuia, şi am plecat spre Năsăud.. la preparandie... A fost cel de pe urmă drum, ce l-a făcut cu mine, în această lume...

Preparandia năsăudeană cu curs de 2 ani, s'a deschis în 1858 sub direcţia distinsului profesor — pedagog *V. Petri* care a şi condus'o până la 1869 când preparandia s'a mutat la Gherla; iar Petri a trecut în calitate de profesor de pedagogie, la preparandia de stat din Deva... Renumele şcoalelor năsăudene, ca şi faima lui Petri, adunau, în fie care an la preparandie 80 — 90 de preparanzi din toate părţile locuite de Români. Printre conşcolari, am avut şi bărbaţi trecuţi de 25 ani, ca *Titieni Rednic* şi alţii; am avut colegi câte cu 5—7 clase gimnaziale ca pe *Iovu Imbuzanu*, şi alţii.. Intre preparanzii anului I. eu şi cu P. Raţiu din Chioar, eram cei mai tineri; dar nici unul nu era venit cu note de studii aşa bune ca mine, şi încă dela un gimnaziu german!. In prima lună am cucerit simpatia lui Petri, care era atunci un bărbat (de 30—33 de ani) plin de vigoare. inteligent. sensibil, activ şi foarte capabil. Lecţiile lui de pedagogie şi de metodică erau superbe. Prin dânsul pot să zic, mi s'a deşteptat simpatia pentru pedagogie! Apoi şi în viaţa familiară ca şi în societatea năsăudeană de atunci era Petri un model. Micile lui defecte (ca ambiţia, încrederea în sine.. erau cu prisosinţă recompensate prin calităţi superioare ..

Petri era sufletul preparandiei; iar ca dascăli ajutători mai aveam pe veselul *Anca* (care mă iubia din clasele primare), pe posacul şi unilateralul *Morariu* pe vicarul Moisil (religie) şi pe faimosul *Popa Săcuiu* (pentru muzică şi cântări bisericeşti)... care iubia *femeile, vinul şi cântecul* — după expresia poetului.

„Wer nicht liebt .Weib, Wein und Gesang. der bleibt ein Narr sein Leben lang“.

Preparandia era în aceeaş curte cu şcoala primară (normală), Aci preparanzii făceau practica pedagogică, asistând la lecţiile de model ale învăţătorilor titulari şi făcând înşişi lecţii ordinare, mai ales în lipsa titularilor.. Eu suplineam pe titulari, în clasa III. şi a IV, totd'auna la aritmetică şi la limba germană, pe care eram stăpân, aproape ca şi titularii. Dintre preparanzi nu mă întrecea decât *Titieni*. fost deja învăţător şi venit să-şi câştige calificaţiunea legală.

Intre colegi am avut şi pe harnicul *Ilie Fop* din Şomcuta-mare, care ca bun viorist, ne înveselea adese în recreaţii.

Practica în *pomologie* o făceam sub direcţia bătrânului învăţător *B. Naşcu*, carele reîntors dela Viena, nu mai profesa în clasa II (ca mai nainte) dar ca pomolog distins, făceà acest ram de grădinărie, în grădina şcoalei.. Timpul petrecut la preparandie pot zice că pentru mine a fost o perioadă de educaţie generală mai largă şi mai bogată în experienţe raţionale decât gimnaziul. Teoria împreunată cu practica ce o făceam mai ales la dascălul *Anca*, practică religioasă şi viaţa petrecută în mijlocul a 300 de băeţi din toate clasele sociale, disciplina şcolară prietenească mai mult liberă decât riguroasă şi rece aveau o influinţă capitală asupra formării caracterului nostru al preparanzilor.. Şi, de aceea, învăţători eşiţi din preparandia dela Năsăud, au fost şi mai sunt şi azi (care nu sunt pensionari) cei mai buni învăţători. După experienţa mea de azi, pot spune sncer, că preparandia lui Petri era superioară şcoalelor normale de învăţători de azi, până şi din România în ce priveşte pregătirea specială pedagogică, a elevilor. Insufleţirea pentru dăscălie la elevii lui Petri nu cunoştea margini.. Aşa ceva nu am putut observa decât numai la normaliştii dela fosta noastră şcoală normală de institutori din Bucureşti, şi la cei din seminarul pedagogic din Gotha (Germania)..

Ca preparand mi s'a dat ocazie să aplic zilnic teoria în practică. Petri mă recomandase de meditator (dascăl) într'o

Adunarea a fost deschisă la oarele 1¼ de către preşedintele adunării d-l adv. I. *Lengeru*, care a numit notar al adunării pe d-l adv. Dr. A. *Străvoiu*.

In următoarele publicăm în extras discursurile rostite.

D-l adv. I. **Lengeru**, deschizând adunarea, a spus cam următoarele: Domnilor şi fraţilor! »Vremuri grele, oameni grei«, »vreme tare, voinţă puternică«, aceste cuvinte îmi vin în minte în momentul acesta, când pe un timp atât de nefavorabil, vă văd adunaţi într'un număr atât de frumos. Fără îndoială că o cauză însemnată trebue să fie aceea, care ne-a adunat cu acest prilej. Şi dacă mă întreb, că oare ce caută şi stimaţii şi iubiţii deputaţi ai noştri, sosiţi din depărtări atât de mari în mijlocul nostru, cum vin ei să ne cerceteze aici la noi, trebue să mărturisesc, că o sfântă cauză a trebuit să fie aceia ce i-a adus în mijlocul nostru! Deputaţii noştrii au venit între noi, fiindcă ei cunosc păsurile şi năcazurile noastre în timpurile aceste vitrege, ei au venit conduşi de dorul ferbinte de frate, au venit ca cu puteri unite să luptăm pentru ajungerea ţântei noastre comune.

Iar acum o să vii recomand pe toţi — la dreapta mea e preşedintele clubului naţional român, d-l. Dr. T. Mihali, la stânga e d-i. Dr. Vajda Voivod şi D-nul Vasile Goldiş. (Se fac ovaţiuni mari deputaţilor). Şi dacă întrebării despre cauza adunării noastre de astăzi ne vom încerca a da un răspuns, va trebui să susţinem cu toată tăria că interesele patriei noastre ne-au făcut să ne întâlnim. Aceste interese, fraţilor, atârnă în mare parte şi de la glasul nostru ce se va ridica în ziua de astăzi. Noi, poporul românesc, întotdeauna am adus mari jertfe acestei ţări, căci Românul s'a crezut în ţara sa moştenită dela moşi strămoşi. Precum alte naţionalităţi, astfel şi noi am contribuit la înfiinţarea patriei noastre.

Guvernul de acum însă n'are alt lucru decât să tot caute la trădători de patrie între noi. Dar între noi nu va găsi oameni de aceasta pănură. Căci cum s'ar putea lucrul acesta, când odată patria noastră ne este ca curtea noastră, pe care de sigur nu va fi cineva între noi, care să fie în stare a o vinde. Mi-aduc aminte, fraţilor, de vestitul conte Tisza, care căutat-a dealungul şi dealatul ţării vr'un trădător de patrie român, dar zadarnic, căci nu a găsit. Românul precum în trecut astfel şi acum totul îşi jertfeşte pentru patria, pentru curtea sa. Dar pentru acea să nu creadă cineva, că noi am vrea sânge, am vrea să fie bătălie, omoruri de oameni şi cine ştie ce. Doamne fereşte! Cu toate că, fraţilor, dacă ar fi vorba la adecăte, apoi nici noi Românii nu am sta cu mânile'n sân, căci şi la bătaie suntem voinici. N'avem decât să întrebăm pe bătrânii noştri că câte au suferit pe câmpiile şi prin munţii Bosniei. (Aplauze).

Noi am venit astăzi aici, ca să înălţăm nimbul patriei noastre, prin aceea că înlăturăm orice neunire, orice zarvă, orice neînţelegere, ca să ne apropiem unul de altul întocmai ca şi fraţii, ca să ne'mpăcăm şi să fim cu toţii egali. Mai înainte, fraţilor, în vremea veche aşa era datina ca cei bogaţi şi luminaţi să fie domni, să fie stăpâni, iară ceilalţi (înţeleg pe oamenii dela sate, pe plugarii) să fie robi, să fie lipiţi pământului. Aşa era pretutindeni. Astfel stăteau lucrurile înainte cu 50 de ani. Oamenii însă au văzut că nu e bine aşa. Lumea a început să cugete altfel, au văzut că oamenii nu trebue să se depărteze unul de altul ci din contră să se apropie şi să ajungă deopotrivă.

A venit în sfârşit anul sângeros »48« care a fost menit ca peste cadavre să aducă egalitate. (Mişcare).

Acum. fraţilor, vrem să dăm un pas înainte. Regele nostru iubit (Ovaţiuni îndelungate la adresa Maj. Sale), a dat ordin să se facă o lege electorală pentru toţi deopotrivă. Guvernul însă, temându-se de acest vot univ rsal, care va aduce o mulţime de propagatori ai adevărului pe capul său, îl tot trăgănează, iar acum vrea să facă o pocitură din el. Iată dar pentru ce ne-am adunat aici. Ne-am adunat, ca să dăm mână de ajutor regelui nostru (Trăiască), pentru aducerea acelui vot universal, pe care împreună cu regele îl doreşte şi poporul român. (Aplauze).

Oratorul comunică apoi ordinea, în care vor urma oratorii, şi roagă pe cei întrunţi să păstreze liniştea cuvenită.

D-l dep. **Dr. T. Mihali** a spus cam următoarele:

E mai pre sus de orice îndoială că zilele, prin cari trecem, sunt de mare însemnătate. Precum toate popoarele din această ţară şi din lumea întreagă, astfel şi noi, poporul român, vrem deopotrivă să prosperăm, să înaintăm ca să putem ţinea şi noi pas cu popoarele culte europene, cu Apusul. E un lucru de sine înţeles, că acel popor, care e pus în cătuşi, fără libertate, nici progresa nu va putea. Drept aceea fiecare popor îşi încoardă puterile şi se nizueşte spre a-şi elupta libertatea, fără de care orice progres, ori ce înaintare pe treptele culturale e eschisă. Cu mare bucurie pot spune, că şi poporul nostru a început să se mişte şi resultatele acestei mişcări de redeşteptare, deşi modeste, sunt satisfăcătoare. Dacă ne-om da mâna cu toţii şi vom lucra în armonie şi iubire frăţească pentru interesele noastre, atunci putem spera cu dreptul la un viitor mai fericit.

Cu multă dragoste şi atragere am venit în mijlocul vostru, ca împreună să ne sfătuim asupra situaţiei grele, în care ne aflăm. Vă mulţămesc pentru interesul ce îl arătaţi faţă de noi, pe cari soartea ne-a destinat ca să representăm în dietă interesele neamului nostru şi vă pot spune şi vă pot asigura că între deputaţii noştri totdeauna *a esistat unire, că ea există şi acum şi îmi esprim speranţa că astfel va fi şi în viitor. (Insufleţite manifestaţiuni la adresa deputaţilor.)*

Iar acum, fraţilor, îmi i-au voe a vă spune câteva cuvinte despre votul universal, egal şi secret. Cu intenţiunea mârşavă de a nu-l aduce, cu toate că mii şi mii îl doresc, tot trăgănatu-la guvernul ungar, că doar-doar se vor linişti popoarele ţării. Dar totul a fost zadarnic, căci în urma urmelor, la ordinul Maj. Sale, guvernul a fost silit să-l primească în program. E doar o nedreptate ne mai pomenită, ca cetăţenii acestei ţări să fie lipsiţi de acel vot, de care se bucură toate popoarele luminate din ziua de astăzi. Dar ce lege ne-a pregătit Andrassy? O lege mizerabilă, care este cu mult mai reacţionară ca legea electorală, care este astăzi în vigoare, o lege, prin care se asigură stăpânirea oligarchilor. In contra acestui proiect de lege trebue să ne ridicăm. (*Sgomotoase aprobări*) Noi deputaţii am pornit în întreaga ţeară o mare mişcare în contra acestui proiect. Dar în schimb cei dela putere ce fac faţă de noi deputaţii? Intr'una ne acuză pe noi că noi nu suntem alteeva decât nişte trădători de patrie şi nişte răsvrătitori. Trebue aşadar, ca în această adunare cu un glas să protestăm cu toţii în contra uneltirilor mârşave ale guvernului. (*Aprobări zgomotoase.*)

Noi, Românii, cari am udat pământul patriei cu sânge românesc sărind într'ajutorul ei, noi în schimb cu tot dreptul putem pretinde votul universal egal pentru fiecare cetăţean, cu atât mai vârtos că însuşi Majestatea Sa Monarchul e convins despre aceasta şi pretinde dela guvern introducerea votului universal, egal şi secret şi pentru păturile de jos ale ţării. Ministrul de interne însă nu vrea să bage în samă motivele arătate de noi, ci merge orbiş înainte şi compromite o idee mare şi frumoasă, căci ce i pasă îngâmfatului ministru Andrassy de judecata ce o aduc popoarele luminate străine! Condus de o idee bolnavă, de a ţinea în întunerec prin apucăturile cele mai condamnabile naţionalităţile, ca astfel să se realizeze mult dorita ideie de stat unitar maghiar, guvernul iscodeşte fel şi fel de uneltiri în contra noastră a tuturora. Nu suntem contra unităţii statului, dar să nu-şi închipue guvernul ungar unitatea ţării prin frângerea gâtului nostru. Precum în trecut astfel şi acum noi pururea ne facem datoria faţă de ţară şi suntem credincioşi regelui nostru. Nu mai încape îndoială, că legea trebue respectată întocmai ca şi credinţa faţă de suveran. Şi noi le respectăm şi le-am respectat întotdeauna. Dar câte cazuri au obvenit şi obvin şi acum, când înşişi ei, cei dela putere, nu fac lucrul acesta, dar de aceea totuşi ei ne acuză pe noi că suntem nepatrioţi şi trădători.

Formatu-s'a în timpul mai nou un partid numit »moderat« care are 3 gazete plătite de guvern, cu ajutorul cărora guvernul ţânteşte spargerea rândurilor noastre. Prin aceste foi se lăţesc fel de fel de minciuni, ba că am fi trădători de patrie, ba că am fi servitorii Vienei şi câte verzi şi uscate! (*Protestări unanime.*)

Drept acea trebue ca să ne adunăm cât se poate mai des, ca cu puteri unite să înfrângem uneltirile lor şi ca împreună să ne sfătuim asupra drepturilor noastre. Anume am pus la cale, ca în cât mai multe centre româneşti să se ţină adunări poporale. în cari să se arate poporului starea vitregă şi deplorabilă în care ne aflăm. In această luptă un sprijin puternic are partidul nostru naţional cu privire la eluptarea votului universal în partidul socialist şi în partidul fost lui ministru Kristoffy, care are meritul de a fi făcut din votul universal un program de guvernare.

Noi şi de aci încolo vom lupta în direcţia aceasta şi credem că munca noastră va fi încoronată cu isbândă, cu atât mai vârtos cu cât dreptatea e pe partea noastră. Vă mulţămesc fraţilor, că atraşi de însemnătatea zilei de azi, v'aţi prezentat într'un număr atât de frumos, şi vă asigurăm totodată de dragostea noastră faţă de voi şi că din toate puterile vom lupta pentru drepturile poporului românesc. — (*Aprobări şi aplause îndelungate.*)

D-l deputat V. Goldiş într'o vorbire avântată, des întreruptă de aplauzele celor întruniţi, a spus cam următoarele:

Iubiţi fraţi! Inainte de toate trebue să vă cer scuzele, cumcă vocea mea de astădată nu va putea corespunde întru toate cu dorinţa mea de a desfăşura înaintea D-voastră tot ce doresc, şi că în urma unei răceli, provenită din călătoria, făcută prin munţii Hălmagiului, nu mă pot adresa către D-voastră în acel ton, în care aşi fi dorit să vorbesc, mai ales, aici unde mi-am petrecut una din epocile cele mai frumoase ale vieţii mele. Precum, fraţilor, vântul şi viscolul d'afară ne vesteşte sosirea unei vremi grele, sosirea iernei, tot astfel şi în sufletul nostru bântuie un viscol, o vijelie teribilă şi tot astfel pe toată întinderea ţării, locuită de Români, se aude freamătul unei mari nemulţumiri. (*Aplauze generale.*)

Dar pentruce am venit noi aicia, fraţilor, pe vântul acesta din depărtări atât de mari, pentruce am venit aici chiar în faţa monumentului lui Arpad? Cauza e, fraţilor, că un mizerabil, un mişelesc atentat se pregăteşte în contra poporului nostru, în contra săracilor, în contra dreptăţii, în contra luminei veacului al XX. (Strigăte îndelungate: *Jos cu ei!*) Anume ce zic domnii dela cârmă, fraţilor? Zic că: »Noi pe poporul român şi toate celelalte popoare le iubim, dar pe voi, deputaţii, vă nimicim«. Atât sunt de mărginiţi la cap cei din fruntea ţării, încât ei cred că noi am dori drepturile poporului român, pe care poate voi nu le-aţi dori. Dacă ar fi asta aevea, atunci, fraţilor, bucuros abzicem de ele, numai vouă să vi le dea. Poftească să vă dea numai drepturile, cari le cereţi, căci noi cu plăcere renunţăm la ele în favorul D-voastră!

Dar de altă parte ei mai zic, că dacă cumva vor da drepturi poporului, apoi acesta li se face duşman. O minciună mai grozavă nici că se poate. Oare, fraţilor, care să fie mai bun patriot: acela care e rob, care e lipit pământului şi zadarnic cere ajutor, sau acela care e liber? Aicea zace lipsa de logică şi grozava lor prostie! Ei aşa cred, că atunci va deveni Românul bun patriot, când îi înfigi cuţitul în inimă! Poftească poarte-se cinstit şi atunci de sigur că vom fi tovarăşii lor! (*Aprobări generale.*)

Mai e apoi încă un lucru! Dacă guvernul cere şi pretinde dela noi ca să le cântăm imnul lor naţional în orice şcoală, poftească să ne lase şi pe noi să cântăm al nostru! Un singur caz să vă spun, fraţilor. Deunăzi trimiţând o carte de cetire, scrisă pentru folosirea în şcoalele noastre, spre aprobare ministrului, ce credeţi, ce s'a întâmplat? Am primit răspunsul, că ministrul nu o aprobă din cauza, că e scris într'ânsa versul: *„Mult e dulce şi frumoasă limba ce-o vorbim...“* Apoi să nu-ţi sfăşie inima, fraţilor, lucruri d'aceste! (*Aprobări generale şi îndelungate.*) Apoi în cazuri d'aceste, fraţilor, cum îşi închipuie guvernul ţării, ca Românul să fie patriot? Apoi dacă pe buzele mamei noastre, nu se iveşte nici un surâs, — căci patria noastră trebue să ne fie doar mamă, — ci ea ne dă numai ghionturi, atunci pe o astfel de mamă masteră cum să o iubim?

Ei mai zic apoi, că nici într'o ţară nu există libertate, ca 'ntocmai la noi. Apoi, fraţilor, cel mai bun şi grăitor mijloc de a ne convinge despre aceasta libertate este să cercetăm temniţele Seghedinului, unde vom găsi tot atâţia martori ai »libertăţii« acestei ţări. (*Aprobări generale.* O voce: *Apponyi şi Andrassy să meargă la Seghedin!*)

---

familie germană (Göstl). Aci aveam să învăţ 2 fetiţe (de 11 şi de 9 ani) şi un băeţel de 7 ani. La lecţiile noastre asista *totdeauna* mama şi une-ori mătuşă mai bătrână a elevilor mei... Trebuia să mă prepar foarte-bine. Aci observam şi studiam desvoltarea treptată a sufletului copilăresc; aci observam şi mă conformam cu procedările mele diferenţei de desvoltare a sufletului fetiţelor de cele ale băeţelului, seara de câte ori nu reflectam şi încercam să-mi dau seama, pentruce băeţelul înţelegea şi cuprindea mai anevoe cunoştinţele decât fetiţele? Şi timp de 5 ani în acea familie, simpatia ce o aveam binişor deşteptată către dăscălie, mi s'a mărit tot mai mult, încât în cele din urmă, m'am pomenit *dascăl gata*, p'arcă eram născut aşa. Şi, *dascăl* mi-a rămas porecla în gimnaziul superior, dascăl şi la universitate, de unde întorcându-mă, prin 1876 am fost numit dascăl la dascălia (Preparandia) din Gherla, unde am stat până în 1888. Atunci am fost invitat de Ministerul instrucţiunei publice — fiind ministru d-l. *T. Maiorescu* în aceeaş calitate, la şcoala normală de institutori din Bucureşti, unde am profesat 12 ani când apoi trecui ca profesor de filosofie şi l. germană la *liceul Sf. Sava* tot în Bucureşti. Apoi să nu fii înclinat a crede în *predeterminism* cu *Sf. Augustin* şi mai ales cu *Luther* care învaţă *expres*: *„Dumnezeu ştie şi dispune înainte, toate lucrurile* *)...

La sfârşitul anului şcolar, prin Iunie 1867, şi profesorul Petri şi Ioan Papiu profesor la gimnaziu, şi pretenul meu *Gligore Fletos* primul clasei mă îndemnară să reiau cursul gimnazial, ceea-ce prin Septemvrie aceluiaş an şi urmai... Dar anul acela trăit la preparandie a fost, — precum am arătat în câte-va cuvinte — *hotărâtor* pentru întreaga mea viaţă..

In acest an a izbucnit în părţile acelea, *colera*, care a secerat multe vieţi, între care şi pe a lui badea Dumitru Ciocoiu (gazda noastră) un bărbat inteligent, frumos şi bun, la cea mai frumoasă vârstă de 29—30 de ani... Tot atunci a murit şi iubitul meu tată..: L'am aflat mort, când mă vestiră să merg acasă. Cu şiroae de lacrimi şi întristat în inimă l'am îngropat... Iar biata mamă, rămasă văduvă, cu 5 copii începuse să simtă mai tare greutăţile vieţii... Toată nădejdea îi eră la Dumnezeu şi mângăiarea în noi copii mai măricei şi la Popa Mateiu, sfătuitorul celor necăjiţi...

(Va urma).

*) „Deus praescit et praeordinat omnia“ (De serv. arbitr. 158.)

Din viaţa ţărănească.

De Grigorie N. Coatu.

Economia, risipa, luxul şi fudulia.

— Unde nu-i economie, acolo-i de sărăcie, 'mi spunea într'una din zile Ioan Răscanu.

— Hei de ce Răscane, îl întrebaiu.

— Ca să vezi de ce, am să-ţi povestesc o istorioară domnişorule şi ai să vezi singur că aşa e.

— Bine!.. Te ascult cu plăcere!.. Fiind ceva de folos, voi povesti şi eu altora, că datoria de oameni ne face să ne povăţuim unul pe altul.

— Bietul răposatul frate-meu Ghiorghe Vătavu de care poate ai auzit, că aşa i ziceau oamenii, fiind om cu pricepere, cu înfăţoşare plăcută şi vioiu, a întrat în inima boerului Iordache Lambrino, fostul stăpân al moşiei Banca, ale cărui oase cred că s'or fi amestecat cu pământul, că sunt mulţi ani de când a murit şi dânsul. Intr'o bună dimineaţă îl chiamă boerul la curte şi îl împacă vătav pe moşie. Avea aşa de multă încredere întrânsul şi ţinea aşa de mult la el, în cât toată lumea ştia că ceia ce-i făcut şi zis de vătavul Gheorghe e sfânt şi că boerul zice aşa, cum a zis şi dânsul.

Pe lângă că-i da leafă bună, apoi îi da şi cele trebuincioase casei cu îndestulare. Să fi avut el o femeie harnică, econoamă şi strângătoare, ar fi făcut bani să nu-le mai ştie numărul, ba ar fi putut ajunge şi moşier, cum au ajuns alţii.

Biata cumnată era o femeie căreia îi plăcea să stea toată ziua cu ţigara în gură şi să pufăiască într'una; să vorbească mult şi să muncească puţin şi foarte slobodă la mână. Dacă ar fi adus dânsul cu carul cel mare, tot cu carul cel mare dădea şi risipea şi ea, în toate părţile. Improştia întocmai ca o găină care când se vede în vârful vrafului, începe a scurma şi arunca încoace şi încolo, de nu te mai pricepi ce face din vraf. Aşa că tot ce aducea dela boer nu cumpăra din leafă, par'că intra pe gură de lup. O haină dacă ceva, ceva, se învechea sau se descosia, n'o mai îmbrăcà şi nici nu mai punea acul s'o prindă la loc, ci căută alta nouă. Avea, n'avea bărbatul, nu vroea să ştie; îi punea pielea în saramură cum s'ar zice şi trebuia să-i ia. Dacă cerea cineva un căuş de făină, ea îi da două. E bine să fie cineva darnic, dar nu chiar aşa! Mereu îi zicea bietul frate-meu, să fie mai econoamă şi mai strângătoare spunându-i zicătoarea: »Cine-i dă cu piciorul, îi duce dorul«. Dacă a văzut că n'o poate scoate din pepenii ei, o lăsat-o în plata lui Dumnezeu; însă dela o vre-

Astfel sunt întocmite lucrurile la noi, fraților, că dacă fisolgăbirăul vrea să fie libertate, atuncia e, iar dacă nu vrea, atunci s'a isprăvit cu libertatea. Apoi mai e încă o absurditate în politica maghiară, fraților, anume ei așa cred, că cel cuminte trebue să aibă trei voturi, până când săracul și neluminatul să n'aibă nici unul sau cel mult un vot. Apoi nu e asta o curată prostie, fraților, când unui om cu învățătură, care n'are lipsă de atâta ajutor, de atâta sprijin, care și singur își poate câștiga și apăra drepturile sale, i se dau 3 voturi (O voce: *Acela să facă de trei-ori miliția!*) până când unui neputincios nu i se dau, ci e lipsit, e împiedecat de a-și alege un om luminat, care să-i poarte interesele sale? Aceasta nu-i nici o dreptate. Cu astfel de chițibușuri, fraților, guvernul nu va putea asigura bunăstarea țării, căci siguranța ei nu e în baionetele »împănaților«, ci în inima omului. *(Aprobări generale.)*

Prin astfel de uneltiri ei ne fac iarăși robi, cum au fost părinții, moșii și strămoșii noștri. In loc să ne lumineze, rămânem în întunerecul neștiinței. Așa au făcut'o și cu legea școlară! Nu doar' că n'am vrea să învățăm ungurește, ci dacă s'ar putea am învăța și 7 limbi, nu una. Năcăjindu-ne însă a învăța pe cea ungurească, în modul cum se cere, n'o învățăm nici pe aceea și o neglijăm și pe a noastră și iacă, fraților, că noi în loc să ne luminăm, ne prostim. Dar ei anume vreau să rămânem în întunerec, căci dacă ne-am lumina cu toții, atunci n'ar mai fi »moderați« între noi, ci toți am fi una. (Aici oratorul face o comparație foarte succeasă asemănând pe moderații și pe naționaliștii cu doi copilași, cari sug la aceeași țâță de mamă. Moderații tac și nu capătă de supt, iar naționaliștii plâng, dar nu capătă nici ei de supt.) Apoi continuă: Noi cel puțin plângem și țipăm și prin aceasta arătăm mamei (stăpânirei) că în noi este viață. Avem cel puțin mângăierea și satisfacția, că am arătat în zilele aceste grele »mamei« noastre, că a fost un popor, care i-a dat de lucru *(Aplauze furtunoase)* și că urmașii noștri vor pomeni cu drag și evlavie luptele, cari le-am purtat pentru câștigarea și apărarea drepturilor neamului românesc. *(Aplauze prelungite și aprobări generale.)*

Vom lupta așadară pe lângă toate greutățile, deși e nespus de grea lupta noastră ce o purtăm cei 15 deputați în contra unui legion, în contra alor 400, într'un oraș cu totul strein simțirilor noastre. Iubirea de neam, limbă și lege, fraților, aceste formează baza existenței noastre și când aceste le vom ținea cu tărie, atunci nici tunurile Europei nu ne vor putea stârpi. Veni-va însă timpul, când însuși Ungurilor le va părea rău de ceeace au făcut și când vor fi convinși, că țara numai prin o pacinică și frățească convietuire a popoarelor poate să înainteze. Dee Dumnezeu ca cu toții împreună să ajungem zilele acele! *(Aplauze îndelungate.)*

Dep. **Dr. Vaida-Voevod** și-a început vorbirea, făcând în liniamente generale istoricul activității parlamentare recente și pornind dela constatarea, că partidul național român a fost primul, care a pretins dreptul electoral egal. Conduși de convingerea — a zis d. Vaida — că ni-se va face dreptate, am intrat în activitate. Mult s'a spus despre politica noastră activistă. Mulți au aprobat'o, mulți au desaprobat'o. Este fără îndoială greu a satisface dorințele și cerințele tuturora. Dacă însă nu putem arăta un succes mai mare, cel puțin putem spune, că prin politica activistă am electrizat massele largi ale poporului, noi deputații am căpătat poftă de muncă, iar maghiarii s'au convins, că nu mai vrem să fim robi. Cei dela putere au crezut, că vom sta tot cu căciula în mână, au trebuit însă să se convingă, că mergem cu fruntea înălțată și că suntem conștii de drepturile noastre (*Aprobări generale*). Cu aceste resultate ale politicei noastre, deși modeste, putem fi mulțumiți între impreJurările date.

Politica noastră românească a fost condusă întotdeauna de *idea dinastică*. Toate ușurările ce le-am avut în trecut, le-am primit dela dinastia habsburgică, nimic însă dela domnii feudali. (Oratorul trece în revistă evenimentele de sub neuitata împărăteasă Maria Theresia, amintește în special legea urbarială, vorbește de binefacerile primite sub marele împărat Iosif II., iar venind la timpurile mai nouă spune, că mult puținul ce-am primit și-l avem noi Românii, precum Statutul organic etc. nu le-am primit dela de-alde Andrassy, ci dela Maj. Sa Monarchul).

Acum însă am ajuns la o răspântie și trebue să ne tragem bine seama, ce vom face în viitorul apropiat. In toate timpurile, să fi fost acele cât de vitrege, am accentuat încrederea noastră în împărat și dinastie. A venit acum legea votului universal, luat în programul guvernului la dorința espresă a Maj. Sale. In această lege, pusă în vedere, am văzut garanția, că coroana vrea să ne onoreze pentru credința noastră nestrămutată și pentru serviciile aduse dinastiei și patriei. (*Aprobări generale*). Dacă însă Coroana va da aprobare proiectului lui Andrassy, am fi din nou desavuați pentru politica noastră tradițională. Aflându-mă acum vre-o 2 săptămâni în Viena și având o convorbire cu un gazetar de-acolo, i am declarat, că părerea mea personală este, *că, dacă coroana va aproba proiectul lui Andrassy, nu ne rămâne altceva de făcut, decât să ne retragem, căci o altă politică decât o politică românească și dinastică nu putem avea*. Prin urmare nu ne rămâne, decât să ne retragem din lupta parlamentară, *până când se va ivi o nouă persoană din dinastia habsburgică, care va ști să onoreze credința noastră nestrămutată față de tron și patrie*. (*Aprobări*).

Iar acum să vă spun părerea mea despre ceea ce ar fi de făcut după sancționarea legei lui Andrassy. Ne mai participând la alegerile parlamentare, vom începe o întinsă muncă pentru consolidarea noastră pe teren cultural și economic. Vom fi pasivi față de alegerile dietale, însă cu atât mai activi pentru ridicarea bunăstării materiale și intelectuale a poporului nostru. Și aceasta ne va fi astăzi cu atât mai ușor, cu cât nu mai suntem singuri, căci toate neamurile nemaghiare din țară, împreună cu puternicul partid al social-democraților vor fi alăturea de noi. Dacă vom lupta cu toții împreună, vom eși desigur învingători, căci — zice o vorbă veche maghiară — *»multe gâște înving porcul«*. (*Aprobări îndelungate*). Aceasta ne va fi cu atât mai ușor, căci guvernul actual șede pe un scaun cu trei picioare. Un picior este *minciuna*, al doilea: *corupția*, și al treilea *calumniarea* noastră în fața tronului. Cine șade pe un astfel de scaun, nu va putea isbuti, va trebui să cadă. (*Aprobări generale.* Strigăte: *Jos cu ei!*)

Prin urmare să nu ne perdem nădejdea, ci umăr la umăr și în deplină solidaritate să luptăm pentru drepturile noastre sfinte, căci a noastră va fi isbânda. (*Aplauze însuflețite și îndelungi.*)

D-l **Dr. N. Vecerdea** în calitate de referent spune, că în urma discursurilor rostite au fost lămurite din toate punctele de vedere cestiunile dela ordinea zilei. Din partea d-sale ține însă să accentueze că pe lângă alte arme de luptă, precum e pressa, dreptul de a petiționa la dietă, organizările și adunările poporale, cel mai puternic mijloc de luptă este dreptul electoral egal, pentru a cărui realizare trebue să lucrăm din toate puterile noastre. (*Aprobări generale.*) Prezentă în fine spre primire următoarea

Propunere:

Cetățenii români din cercurile electorale dietale Brașov I. și II. Herman și Ghimbav întruniți în orașul Brașov, în consonanță cu programul partidului național român dela 1881 și în conformitate cu dorința întregului neam românesc din patrie, cer cu stăruință reformarea dreptului electoral prin introducerea votului universal și egal exercitat prin votare secretă făcută după comune și de-odată cu aceasta cerere protestează cu toată energia impotriva votului plural exercitat prin votare publică, propus din partea d-lui ministru de interne, contele Iuliu Andrassy, pentrucă acest vot ar nimici egalitatea cetățenilor cu privire la dreptul de alegere, creând din nou clase privilegiate și ar face cu neputință manifestarea independentă a convingerilor politice.

Deodată cu acestea adunarea îndrumă biroul său ca să trimită imediat Majestății Sale Monarchului următoarea telegramă omagială:

„Cetățenii de naționalitate română din comitatul Brașovului, întruniți la Brașov, în adunare poporală, își iau îndrăsneala a așterne sentimentele lor de omagială supunere la picioarele Majestății Voastre, gata fiind întocmai ca strămoșii lor, a jertfi viața și averea lor pentru Tron și Patrie; totodată roagă prea umilit pe Majestatea Voastră să nu acoarde sancțiunea Sa preaalabilă proiectului de reformă a legii electorale plănuit de actualul guvern cu introducerea votului plural și a votărei publice, pentrucă acestea ar însemna consfințirea unor nouă clase privilegiate. și suprimarea independenței politice a cetățenilor, ci să se îndure prea grațios a stărui pentru reformarea dreptului electoral prin introducerea votului universal și egal, cu votare secretă și după comune, în consonanță cu dorința marei majorități a cetățenilor întregului stat și în special a întregului popor românesc din aceasta patrie, pururea credincios Majestății Voastre și Augustei Case Domnitoare".

Punându-se la vot propunerea de către președintele adunării, ea se primește cu unanimitate și cu mare însuflețire.

Făcându-se liniște ia cuvântul părintele **Dr. V. Saftu** și într'o vorbire măiastră presărată cu citate din sf. scriptură aduce elogii *leului* Mihali, *șoimului* Goldiș și *vulturului* Vaida, și propune ca adunarea într'un gând și dor să le exprime dragostea lor nemărginită și increderea lor.

In mijlocul unei însuflețiri mari adunarea votează deputaților încredere.

Potolindu-se aplausele președintele *I. Lenger* închide adunarea, mulțumind deputaților pentru-că au grăbit în mijlocul adunării, mulțumind celor întruniți pentru atitudinea deamnă dovedită și declarând că prin votul însuflețit al adunării s'a spulberat faima mincinoasă, că deputații noștri ar sta isolați de popor și ar fi niște simpli agitatori, căci prin votul de astăzi s'a dovedit, că suntem un trup și un suflet cu ei.

*

La orele $3\frac{1}{2}$ adunarea s'a închis iar cei întruniți s'au îndepărtat în liniște și înălțați în suflete spre casele lor.

Rip.

Manifestațiunile pentru votul universal.

Dumineca trecută s'au ținut în întreaga țară peste două sute de adunări poporale convocate de fruntașii români și slovaci, de partidul social-democrat, de partidul radical maghiar și de partidul țărănesc din Ungaria. Dumineca trecută a fost așa zicând serbarea închinată votului universal egal și secret, serbare, în jurul căreia s'au strâns toți fii năpăstuiți ai acestei țări, fără deosebire de naționalitate, confesiune și de clase sociale. Din mii de guri a răsunat în această zi însemnată protestul solemn în contra falsificării votului universal, care protest prin sute de telegrame s'a adus și la cunoștința Maj. Sale Monarhului.

Ne este peste putință a publica în numărul acesta toate rapoartele, cari ne-au sosit. Atâta însă putem spune, că adunările românești au succes în toate părțile bine, afară de câteva locuri, unde satrapii administrației au oprit adunările pe motive ridicule.

Pentru astăzi dăm loc următoarelor rapoarte și convocări nouă.

Adunarea din Șeica-mare.

(Raport special al „Gaz. Trans.")

Adunarea poporală din Șeica-mare convocată pe 1 Noemvrie cu tot timpul potrivnic a avut bun succes. Poporul a alergat în mare număr la glasul de che-

---

me a început și el a-se face cheltuitor. Arunca banii pe toate fleacurile. Cu toate acestea, dacă venitul îi era mare, tot a făcut ceva avere, fiind chiar, printre fruntașii din sat.

In toată căsnicia lor, nu le-a dat Dumnezeu de cât o fetiță, pe nepoată-mea Anica, care e astă-zi nevasta lui Vasilie Ionescu. Cred că-i știi matale, Vasilie Ionescu feciorul lui Gheorghe Ionescu Răzășul!.

— A!.. Vasile Ionescu tânărul!.. îl cunosc; îl știu!

— Acela! Fata, în casa părinților, n'o văzut decât venit mult, hrană bună și mai multă de cât trebue, haine bune și și luxoase și fel de fel de cheltuieli zădarnice, așa încât, s'o deprins și dânsa, tot așa să facă, adecă să cheltuiască și să nu prețuiască lucrul și banul întru nimica. O măritat o după Vasilie Ionescu, despre care îți spusei și pe care zici că-l cunoști, feciorul lui Gheorghe Ionescu, un răzăș fruntaș, un fel de boerănaș care pe acea vreme era și primarul satului. Da primar, nu fleac, d-le învățător! Vorba îi era vorbă și treaba, treabă. De la moartea omului aceluia mai n'o mai avut primăria om de ispravă. Pe vremea lui s'a făcut școala din sat și podul cel mare de pe râpa cea adâncă.

Pe omul fățarnic și lingușitor îl ura strașnic. Nici o odată nu îngăima treburile cum fac mulți din primarii de astă-zi; el spunea verde omului:

— Uite! ai, sau nu ai dreptate! Ghișeftăriile și potlogăriile la dânsul n'aveau baftă și de aceia treburile comunei mergeau strună. Omul își cunoștea datoriile ce are de făcut așa că în tot d'auna era în regulă cu șoseaua, cu dările către stat și cu alte îndatoriri cerute bunului cetățean. Astăzi nu-mi prea plac cum merg lucrurile și causa este de sus după cât văd. Dacă cei mari fac mâncătorii apoi cei mici cum n'au să facă?.. Bine a zis cine a zis că: »Peștele de la cap se împute«. Pe mine m'a sărăcit un subprefect.

— Hei cum?...

— Așa, bine!... Aveam cârciumă mai înainte. Stăteam bine; nimenea n'avea han ca mine prin satele de prin prejur. De câte ori venea subprefectul în sat, trăgea la mine. Pe lângă că-l hrăneam pe dânsul apoi îi țineam și patru cai cu fân și ovăs. In loc de plată m'a înșelat și cu opt sute de lei. S'o pus la cărți într'o zi la curte și prăpădind totul, o venit la mine și nici nu m'a slăbit până nu-i am dat. La vr'o câte va zile l-a dat afară și am rămas uite cu chitanța asta. Fiind-că el era ghișeftar, apoi mulți primari și notari de pe vremea lui, pârjoleau satele. Câți n'or fi și astă-zi ca acela?..

— Astă-zi s'or mai schimbat lucrurile Rășcane.

— S'o mai schimbat d-le, dar tot se ciupește; știu eu. Dreptatea o capeți greu fără parale. Te învârtesc și te sucesc advocații că de multe ori te saturi și de judecată și de tot. Cine credea că Petrache Crangă o să scape de arest, când o găsit la dânsul patru boi de furat și cu toate acestea, uite o scăpat!... Paralele îs ochiu dracului: Ghiorghe Zaharia o fost bătut măr de boerul din sat, nu știu pentru ce greșeală o făcut și cu toate acestea tot lui i-o dat judecata două luni de închisoare, pe care le-o făcut tocmai în vremea muncei când i-o rămas toată treaba baltă și în vreme de iarnă umblă pe la alții după căpătat. Vorba ceia: »Până la Dumnezeu sfinții te gătesc«. Acuma să-mi urmez vorba cu nepoata mea Anica.

— Cum aveau și dânsul și dânsa avere de la părinți, prin muncă, prin chibzuială și economie ar fi putut ca până acuma să îndoiască și să întreiască averea, pe când ei, din potrivă au perdut și din ceia ce au mai avut așa că din binele care îl aveau la început, acuma au ajuns într'un hal de spăriat. Dacă ar fi fost cel puțin unul din doi mai strângător și mai econom, tot calea-valea dar așa, s'a potrivit vorba aceia: »Cum Tanda, cum Manda«. Tot venitul ce-l au îl cheltuesc fără nici o regulă și fără nici o socoteală. Se întrec la cheltueli zadarnice pe fel de fel de nimicuri, care dacă ar lipsi, n'ar pricinui nici un rău. Se potrivesc modelor și luxului de astă-zi și, nepretuind valoarea banului pentru a-și împlini poftele și dorințele de care dacă nu vei putea să te stăpânești, ajungi la peire, au fost nevoiți să între în fond, adică, să vândă astăzi o bucată de pământ, mâine alta, și din două-zeci și patru de fălci loc arabil, loc întins ca masa și cu isvoare pe el, abea au rămas cu vr'o două fălci.

Iată dar, unde duc pe copii deprinderile rele de la părinți, lipsa simțului de economie și poftele și pasiunile care și-au prins rădăcină în inimile lor, din vremea copilăriei.

— Așa e Rășcane! Vorbești ca un învățat de cei mari. Părinții sunt aceia cari îndrumează pe copii pe calea vieței. Ei sădesc în inimile lor, când sunt mici, simțul de iubire, de dragoste către aproapele, de bunătate, de economie, de credință în Dumnezeu și în lucrurile sfinte și de iubire de neam și de țară. Să avem dar, cea mai mare grijă în creșterea copiilor, căci mult ajută în viața lor sfaturile și învățăturile părintești.

(Va urma).

mare a povățuitorilor săi, iară vorbitorii s'au achitat pe deplin de datoria lor.

Adunarea s'a ținut sub prezidiul d-lui Dr. N. *Racoția* în prezența reprezentantului puterii publice d-l Baron Apor, pretore. După cuvântul de deschidere și constituirea adunării a luat ca primul cuvântul d-l Dr. D. *Roman*, advocat în Mediaș, arătând intențiile ascunse și principiile false și nevrednice pe cari și-a clădit ministrul Andrassy proiectul său de lege pentru votul plural, prezentat Maiestății sale spre încuviințare, și a stăruit asupra adevăratului vot universal, secret și după comune. Al doilea orator Dr. *Moldovan*, candidat de advocat, spicuind în trecutul nostru arată desvoltarea situației politice până în ziua de azi, a cărei grijă se resfrânge asupra unei legi hotărîtoare pentru soartea traiului nostru în viitor. Părintele P. *Morușca* din Șeica arată *egala* îndreptățire a fiecăruia, atât după legea dumnezeiască, ca și după a aceluiaș părinte ceresc ca și după o dreaptă lege omenească, ca fii ai aceleiași patrii iubite și propune următoarea rezoluție primită cu însuflețire:

»Alegătorii și poporul român ai cercului electoral Mediaș și Agnita, întruniți în ziua de azi la adunarea poporală din Șeica-mare com. Târnavei-mari își esprimă prin acesta cu mare însuflețire cele mai profunde omagii față de bunul nostru monarh implorându-i dela atotputernicul Dumnezeu viață îndelungată pentru binele și înaintarea mult iubitei noastre patrii.

Totodată cu sinceritate de cetățean roagă pe Majestatea Sa să se îndure prea grațios a nu da încuviințarea prealabilă și a respinge proiectul de lege referitor la votul universal plural prezentat spre prealabila încuviințare din partea Excelenței sale d-l ministru de interne contele Andrassy, deoarece acest proiect de lege s'a făcut cu tendința de a impedeca meșteșugit posibilitatea validitărei popoarelor nemaghiare din patrie, de a ucide viața politică a naționalităților și peste tot de a pune stavilă în calea desvoltărei democratismului.

Proiectul oferit de Excelența sa d-l ministru contele Andrassy *nu* conține vot universal, nici vot egal, nici vot secret și este numai o caricatură al adevăratului sufragiu universal.

Alegătorii și poporul întrunit în această adunare cu mare însuflețire, hotărât și categoric pretinde vot universal, egal și secret cu votare după comune, deoarece numai o atare lege electorală poate satisface recerințelor timpului modern, poate susținea ordinea și dreptatea neștirbită în statul nostru constituțional.

Numai votul universal egal și secret poate aduce bine și prosperare scumpei noastre patrie-mame, pe care o iubim mai mult decât pe noi înșine, și pe care dorim să o vedem totdeauna pe o treaptă egală cu celelalte state culte europene.

Alegătorii și poporul întrunit în această adunare își esprimă și față de deputații naționaliști cu mare entusiasm cea mai mare încredere aprobându-le toți pașii făcuți în dieta țării întru apărarea intereselor patriei și ale națiunei noastre române, rugându-i totodată să apere și pe mai departe după cea mai bună a lor știință și conștiință și cu bărbăție românească interesele scumpei noastre patrii și ale iubitei și mult încercatei noastre națiuni române.«

Tot-odată s'a adresat și cancelariei imperiale următoarea telegramă de omagiu și rugare:

»Alegătorii și poporul român al cercului electoral Mediaș și Agnita, întruniți la 1 Novembre în Șeica-mare, esprimă cu mare însuflețire cele mai profunde omagii față de Majestatea Voastră și Vă roagă a Vă îndura prea grațios a nu da prealabila încuviințare proiectului de lege înaintat de Excelența sa d-l ministru Andrassy referitor la votul universal plural. Poporul românesc pretinde vot universal, egal și secret cu votare după comune.«

In urmă președintele adresează caldul cuvânt de mulțămire celor prezenți ca și reprezentantului puterii publice pentru bunăvoința dovedită.

P.

*

Adunare în Glod. — Convocăm prin aceasta pe toți cetățenii din Glod și jur la o *adunare poporală* care se va ținea Duminecă în 8 Noemvrie st. n. 1908 în comuna Glod sub ceriul liber la ora 11 înainte de amiazi.

Adunarea va decurge în ordinea următoare: 1. Deschiderea. 2. Constituirea. 3. Ce posițiune ia adunarea în chestiunea votului universal? 4. Propuneri. 5. Incheierea adunării. *Glod*, la 3 Noemvrie 1908.

Dr. Teodor *Mihali*, Aurel *Bilțiu*, Dr. Clemente *Barbul*, Emil *Mureșian*, Ioan *Barbul*, Grigore *Lazar*, Vasilie *Hossu*.

Adunare în Șomcuta-mare. — Alegătorii și poporul cercului electoral al Șomcutei-mari se convoacă la o adunare poporală, ce se va ținea Duminecă la 8 Noemvrie st. n. a. m. la orele 11 în comuna Șomcuta-mare în curtea d-lui Nicolau Nilvan cu următoarea ordine de zi: 1. Deschiderea și constituirea adunării. 2. Desbatere asupra situației politice cu privire la votul universal 3. Propuneri. 4. Inchiderea adunării. *Șomcuta mare*, la 31 Octomvrie 1908 st. n.

Ioan *Serbu*, Nicolau *Nilvan*, Dr. Victor *Nilvan*, Dr. Simeon *Butean*, Ioan *Butean*, George *Radocea*, Gavril *Mic*, Teodor *Blaga*, Elia *Pop*, Teodor *Mic*, Ioan *Mic a Vasiliu*, Vasile *Pop*.

STIRILE ZILEI.

— 23 Octomvrie v.

Teatru românesc în Brașov. Atragem deosebita atențiune a Românilor din Brașov și satele învecinate asupra reprezentațiunei teatrale de Sâmbătă, aranjată de comitetul filial al societății noastre teatrale, sub conducerea artistică a d-lui Aurel P. *Bănuțiu*. După reprezentație urmează *petrecere cu dans* Amănunte la alt loc al numărului nostru de azi.

In cercul Brașovului a fost ales astăzi deputat din cler pentru congresul național bisericesc părintele protopop V. *Voina*.

Adunarea generală ordinară a Reuniunei femeilor române din Brașov se va ținea *Joi 6 (19) Nov. 1908*, în sala cea mare a gimnaziului român la 3 oare p. m. Convocăm pe toate membrele și le rugăm să se prezente cât se poate de multe, pentrucă dacă nu s'ar prezenta cel puțin $^1/_3$ parte din numărul total, atunci adunarea nu s'ar putea ținea. *Brașov*, 21 Octomvrie 1908. *Maria B. Baiulescu* m. p., presidentă.

Din Cluj. Se îndatinase a se scrie, că nimic nu se lucră în sânul Românilor din Cluj, căci lipsește armonia cu desăvârșire, ci numai cearta ar fi terenul, pe care membrii societății române ar vrea să-și câștige lauri. Dar urmând legii naturei, că după furtună se mai liniștesc valurile, s'au liniștit în mare parte și în Cluj valurile scormonite de patimă, și se lucrează iarăși în șiruri strânse pentru ajungerea scopurilor obștești. Vedem inteligența participând la serbările noastre culturale, de ori ce caracter ar fi acelea, dânduși sprijinul diferitelor instituțiuni și serbând cu pietate memoria binemeritaților fii ai neamului nostru.

Sub auspicii pacinice s'a serbat în 1 l. c. s. n. Duminecă după sfârșirea Sf. Liturgii în biserica gr. cat. din Cluj, părăstas pentru odihna sufletului repausatului de vrednică aducere aminte *Ioan Petran*, care și-a lăsat întreaga avere a sa pentru scopuri culturale.

Parastasul, la a cărei oficiare a participat aproape întreaga inteligență din Cluj, a fost servit de domnii Eugen *Pop-Păcurariu* și Aurel *Hațiegan* preoți greco cat. din Cluj. Seara apoi la oarele $5^1/_2$ s'a sfințit peatra așezată pe mormântul lui Petran din cimiterul evangelic luteran din Cluj, pe spesele Asociațiunei.

Atât aici, cât și la oficiarea părăstasului a cântat corul universitarilor, condus de d-l Victor Motogna stud. în litere, toate responzoriile, sfârșind cu »In veci amintirea lui". A fost de față aproape întreg publicul românesc din Cluj, și alipirea aceasta față de memoria celor buni ai noștri ne dă bune speranțe pentru viitor. *C.*

Cununii. Domnul *Vasile D. Ploscă* și Dșoara *Elena V. Furnică*, își vor serba cununia lor religioasă Duminecă, în 26 Oct. v. (8 Nov. n.) a. c., în biserica »Sftului Nicolae« din Prund, la oarele 12 din zi.

— Domnul *Nicolae I. Șofran* și Dșoara *Aneta Irodion Penciu*, își vor serba cununia lor religioasă Duminică în 26 Oct. v. (8 Nov. n.) a. c., în biserica »Sftului Nicolae« din Râșnov, la oarele 12 din zi.

— Domnul *Stefan G. Gal* și Dșoara *Elena V. Cristolovean*, își vor serba cununia religioasă Duminecă în 26 Oct. v (8 Nov. n.) a. c., în biserica gr. or. română a »Sftului Nicolae« din Prund la oarele 12 din zi.

Logodnă. D-l Petru *Cipou* teol, abs înv. în Luncsoara și d-șoara Mărioara *Filip* din Achiș (comitatul Sălaj) fidanțați.

In atențiunea învățătorilor noștri. Suntem rugați a da loc următorului avis: Atragem atențiunea d-lor învățători, asupra concursului publicat în Néptanitóklapja, prin care se escrie concurs pentru ocuparea postului de învățător-învățătoare la școala comunală din Kudzsir (Hunyad m.) care este împreunat cu următoarele emolumente: 1. Salar fundamental 800 cor. și cuincuenalele recerute. 2. Locuință în natură preste $^1/_2$ an, până atunci relut anual de cuartir 100 cor. 3. Relut de grădină 30 cor. 4. 6 stângini lemne de foc. Cei-ce doresc să ocupe acest post, trebuie să-și înainteze rugările provăzute cu toate documentele la scaunul școlar comunal din loc până în 25 Novembre. De concurat pot concura numai indivizi gr. cat. și vor fi preferiti cântăreții și cei ce posed bine vre-un instrument muzical. *Cugierenii.*

Despărțământul Blaj al reuniunii învățătorilor gr. cat. din archiedeceza de Alba-Julia și Făgăraș în înțelesul paragrafului 21 din statute își va ținea *Adunarea de toamnă* la 8 Novembre st. n. la 7 oare a. m. în școala gr. cat. din Glogovéc (Glogoveț) comitatul Târnavei mici la carea se invită cu toată căldura toți membrii fundatori, ordinari și ajutători. Domnii preoți în calitate de directori, precum și toți, cari doresc binele și înaintarea învățământului nostru poporal pe lângă un program constătător din 19 puncte între cari: Prelegere practică de Visentea Frățilă înv. Glogoveț. Dizertațiune de unul dintre d-nii Constantin Barna, Ioan Barna și Ioan Biriș. Raportul examenelor de pe anii 1906/7 și 1907/8 școl. cetit din partea comisarilor Iosif Marian Niculae Frățilă și Alexandru Hornariu, și designarea locului pentru adunarea de primăvară. Convocatorul e datat din Cergăul mare la 21 Octombre 1908 și semnat de d-nii *Demetriu Ban*, președinte și *Iosif Marian*, notar.

Extinderea răpausului de Duminecă la poștă. Ministrul de comerciu prin ordinațiunea sa nr. 45/1908 a extins repausul de Duminecă la poștă și pentru ziua de 11 Aprilie cât și pentru toate sărbătorile, cari sunt însemnate în călindar cu o cruce roșie. Pe basa acestor ordinațiuni, direcțiunea poștelor din Cluj a fixat oarele de oficiu ale poștei și telegrafului din Brașov în modul următor: primirea epistolelor recomandate dela 8—11 a. m. și dela 2—6 p. m. (după amiazi la oficiul telegrafic). Extradarea epistolelor recom., apoi extradarea și primirea pachetelor și a scrisorilor cu bani, a mandatelor poștale și la cassa de păstrare a poștei se face dela orele 8—11 a. m. Această restricțiune nu privește însă oficiul telegrafic și telefonic, întrucât acesta rămâne și pe mai departe neschimbat.

Din tractul Reghinului ni-se scrie: Referitor la cele publicate în nr. 54—1908 a »Gazetei Transilvaniei« »Din tractul Reghinului«, subscrisul în numele poporului și a curatorului bisericesc gr. cat. din Apafaia, Vă rugăm frumos să binevoiți a mai adăoga în unul din numerii de Duminecă încă următoarele: On domn paroch local Ierotheiu Crișianu, fiu de preot grănițer din țara Oltului, reîntors dela cura de apă făcută și în anul acesta pentru recâștigarea sănătății sdruncinate prin morbul de stomac, a binevoit în ședința curatoratului bisericesc ținută la 25 Octomvre st. n. a. c. a ne dona un rând de vestminte bisericești cu 120 cor. și a solvit rata a 2-a de 100 cor. pe 1908 la fundațiunea făcută în 1907 pentru procurarea unui clopot. Suma de 100 cor. se va trimite la prea Veneratul ordinariat în Blaj ca și în anul trecut — asemenea ne-a cetit lucrarea sa Monografia parochiei gr. cat. Apafaia de sub principele Apafi Laszlo până azi, tot în ședință s'a subscris și un nou act de dotațiune făcut pentru cantor-învățător spre a ne putea susținea școala aici între 3 confesiuni, — iar pentru înconjurarea unui proces între sf. biserică și arendașii unor locuri bisericești, a solvit diferența de 38 cor, din al său propriu. Pentru toate acestea primească mulțumita noastră cea mai fierbinte și dela Dumnezeu sănătate și mulți ani, să mai poată lucra în via Domnului. Fapta bună se laudă de sine! *Abafaia*, (Apafaja) la 5 Noemvrie 1908. — *Iuoan Molnar*, curator primar bisericesc.

Din comuna Petrovosela (Roman-Petre) ni-se comunică, că acolo se va ținea în 26 Oct. (8 Noemvrie) a. c. întroducerea festivă a preotului nou Ștefan Sperchez.

Bulgari condamnați. Inainte cu două luni s'a întâmplat în Brăila un mare scandal, care a indignat foarte mult publicul. Bulgarii Nedelcu I. Gantceff și M. Stanceff au insultat un drapel românesc, pe care l'au sfârticat în bucăți. Ajunși înaintea tribunalului au fost condamnați fie care la câte 5 luni pușcărie. Acuzații au apelat contra sentinței.

In cancelaria advocațială a d-lui Dr. *Sárkány Miksa* în Szászregen află aplicare un candidat de advocat cu oareșcare praxă.

Teatru românesc în Brașov.

(„Societatea p. f. d. teatru român.")

Reprezentațiune dată de »comitetul *filial* brașovean« sub conducerea d-lui Aurel Paul Bănuțiu, directorul artistic al societății, *Sâmbătă în 7 Noemvrie n.* 1908 în sala Redutei orășenești, oarele 8 seara preciz.

Program:

I. »*Băi de mare*«,
comedie într'un act de A. din Dorna.

Distribuția:

Nastasache Pripicescu	D-l Vasile Neguț
Sevasta, sotia lui	D-na Maria Popescu
Aneta, fiica lor	D-ra Virgilia Branisce
Camerieră	D-ra Lucia Bogdan
Vântureanu, tânăr moșier	D-l Aurel P. Bănuțiu

II. »*Un leu ș'un zlot*«
comedie într'un act de R. Rosetti-Max.

Distribuția:

Evdochie Trifan	D-l Aurel P. Bănuțiu
Tasache Sărăcilă	D-l Cand. Mușlea jun.
Mișu Anesti	D-l Dr. Ilie C. Barbul
Tertipof	D-l Dr. Alex. Bogdan
D-na Tarsița Trifan	D-na Maria Popescu
Natalița, fiică-sa	D-ra Marioara G. Dima
Lina, servitoare	D-ra Lucia Bogdan

Mai mulți invitați.

III. *Dans.*

Prețul de intrare:

Balcon cor. 2·60, Fotel cor. 2·20, Parchet I. cor. 1·60, parchet II. cor. 1·10, Parchet III. 60 b., Galeria 60 b., Loc de stat 50 b.

Bilete se află de vânzare la librăria *Mureșianu.*

Spre orientare.

Pentru alegerile la congres în cercul Brașovului

Cu unii dintre alegători m'am fost înțeles să candidez, iară dânșii mi-au oferit voturile lor, ca deputat pentru congres pe perioda 1908—1911.

Eu, carele priveam acest mandat de un feliu de cinste oferită pentru serviciile mele publice — fără să o cer, cu atât mai puțin să o storc — am făcut unor domni alegători promisiunea de a candida în presupunere, că voiu putea îndupleca pe d-l Vlaicu să renunțe la acest mandat din aceleași motive față de mine — care am representat acest cerc 24 de ani — pentru cari dânsul în apelurile sale cere voturile alegătorilor față de alți candidați.

Fiindcă nu mi-a succes să înduplec pe d-l A. Vlaicu, nici chiar cu promisul concurs al d-lui protopop Voina: de aceea declar stimaților domni alegători, cari s'au angajat față de mine, *că eu de astă-dată nu reflectez la mandatul de membru la congres*, prin urmare mulțumindu-le pentru atențiune, îi desleg și de obligamentul lor de a vota pentru mine.

Brașov, în 21 Octomvrie 1908.

Ioan Lengeru,
advocat.

Institutele financiare românești.

De *N. Petra Petrescu.*

III.

După anii de fondare. *

- 1872/1 Albina.
- 1873/1 Aurora (Năsăud)
- 1878/1 Soc. de împr. și păstr. (Feldru).
- 1883/1 Furnica.
- 1884/1 Casa de păstr. (Săliște).
- 1885/5 Ardeleana, Hunedoara, Reun. Ilva-mare, Speranța (B. Pr.) Timișana.
- 1886/3 Economul, Mureșana, Patria.
- 1887/4 Arieșana, Auraria, Sebeșana (S.-s.) Victoria.
- 1888/4 Bistrițana, Hațegana, Lugoșana, Silvania.
- 1889/2 Beregsana, Munteana (Ofb.)
- 1890/2 Comoara, Someșana.
- 1891/6 Chișodana, *) Crișana Fagețiana, Mielul, Râureana (Capoln m.) Ulpiana.
- 1892/4 Fortuna, Julia, Oraviciana, Sătmăreana.
- 1893/5 Brădetul, Concordia, Lipovana, Olteana, Unirea.

Cifrele mici lângă anii de fondare arată câte bănci s'au înființat în acel an.

* A lichidat.

1894/$_4$ Doina, Luceafărul, Cassa de împr. Rf. (Roșia) Șoimușana.
1895/$_9$ Beizovia, Corviniana, Detunata, Hondoleana, Monoreana, Parsimonia, Racoțiana, Sentinela, Vlădeasa.
1896/$_7$ Bocșana, Buna, Chiseteiana, Inst. de cred. Rf. (Apoldul mic), Ligediana, Cassa de păstr. (Sasca m.) Schinteia.
1897/$_{10}$ Casa de păstr. (Bicaz), Cordiana, Economia (Lug.), Jebeleana, Mureșanul, Nădlăcana, Nera, Plugarul (Săcăd). Selăgeana, Steaua.
1898/$_9$ Asoc. de econ. (Ghiroc), Bihoreana, Cassa de păstr. (Miercurea), Granițerul, Zarandeana, Zlagneana, Insoțire de cred. Rf. (Aciliu) dto Pianul sup. dto Rechita.
1899/$_3$ Asoc. de cred. Telciu, Insoțire de cred. Rf. (Voștem), Mercur (Năsăud).
1900/$_8$ Buciumana, Bungărzeana Rf. Coroana (Timișoara), Dunăreana, Gavoșdiana, Insoțire de cred. Rf. (Ilimbav), Poporul (Lug.) Porumbăceana.
1901/$_6$ Bănățana, Banca pop. Dej, Chiorana, Dacia, Pădureana, Venețiana.
1902/$_8$ Agricola (Huned.), Cugiereana, Economia (Coh.), Insoțire cred. (Borgo-Prund), dto Loman, Plugarul (Cacova) Sebeșana (Csb.) Țibleșana.
1903/$_{11}$ Armonia, As. de aj. pers. (Năsăud), Comuna, Coroana (Bistr.), Creditul, Insoțire de cred. Rf. (Nucet). Păstorul (Timiș), Râșnoveana, Șercăiana, Turnu-Roșu, Voileana.
1904/$_7$ Agricola (Lug.), Avrigeana, Ciacovana. Geogeana, Isvorul (Sângr.). Jiana, Ternoveana.
1905/$_{12}$ Agricola (Ecica), Câmpiana, Cârțișoreana, Hondoleana, Industria, Insoț. Rf. (Pianul inf.), Munteana (Corn.) Noiana, Panciovana. Secana, Șoimul, Târnoveana.
1906/$_5$ Aurora (Baia mare), Codriana, Frățietatea, Inst. de cred. și econ., Șincăiana.
1907/$_{37}$ Arina, As. de cred. Budac, Astra, Banca popor. (Arp. inf.), Banca pop. (Carans.) dto. Zagra, Berlișteana Brașoveana, Butiuceana, Cassa de păstr. Pervora, Ceicana, Drăganul, Frăția, Hodoșana, Iladiana, Isvorul (Seb. inf.), Lapușana, Leucușana, Margineana, Minerva, Orientul, Pesăcana, Piatra, Plugarul, (Boroșineu), Progresul, (Brașov), Progresul (Ilia M.), Reun. Rf. Agârbici, Receana, Râureana (Șugag), Secășana, Solidaritatea, Speranța (Hos. m.), Strugurul, Ucea mare, Vatra, Viitorul, Vulturul.

IV.

După mărimea capitalului.

2,400.000. Albina (1).
1,200.000. Bihoreana, Victoria (2).
600.000. Silvania, Timișana (2).
550.000. Oraviciana.
500.000. Ardeleana.
400.000. Economul, Făgețiana (2).
300.000. Cassa de p. Mercurea, Coroana (Bistr.), Lugoșana (3).
260.000. Sentinela.
220.000. Patria, Poporul (Lug.) (2).
200 000. Agricola (Lug.), Chiorana, Crișana, Drăganul, Hațegana, Luceafărul, Mureșana, Sătmăreana, Selăgeana, Someșana Vatra (11)
168.000. Aurora (Năs.)
160.000. Arieșana, Mureșanul, Păstorul (3).
150.000. Aurora (Baia m.), Cassa de p. Sasca m, Grănițerul, Sebeșana, (S-s.) (4).
140.000. Banca pop. Carans.
130.000. Economia (Coh.)
120.000. Cordiana, Furnica, Parsimonia, Progresul, Vlădeasa, Voileana (6).
113.000. Speranța (Borgo-Pr.)
100.000. Arina, Banca com., Bocșana, Codriana, Coroana, Dacia, Industria, Julia, Lipovana, Mercur, Minerva, Munteana, (Ofb.) Nădlăcana, Plugarul, (Boroși.) Racoțiana, Râureana (Cap. M.), Sebeșana (S-s.), Steaua (18).

Cu 90.000 sunt 2 bănci, cu 80 mii 8, cu 70 mii 6, cu 60 mii 7, cu 53 000 una cu 50 mii 11, cu 40 mii 7. Restul toi **mai** mici.

Despre decursul adunărilor poporale din Ileanda-mare, Băsești, Dej, Sarosul-săsesc și Giacos am primit cu posta de astăzi rapoarte amănunțite, pe cari din lipsă de loc nu le-am putut publica in nrul de astăzi Le vom publica în numerii viitori. Din rapoartele trimise vedem, că adunările au avut un succes foarte frumos. O însuflețire deosebită s'a manifestat îndeosebi la adunările din Băsești, Ileanda-mare și Dej.

Un proiect de lege privitor la asigurările sociale în Austria. Din Viena se anunță că guvernul a depus la Camera deputaților un proiect de lege privitor la asigurările sociale. Proiectul prevede asigurarea obligatorie contra boalelor tuturor lucrătorilor și servitorilor, inclusiv cei agricoli, impune asigurarea obligatorie contra bătrâneței pentru toți lucrătorii industriali, agricoli și servitorilor precum și pentru patronii, ale căror venituri anuale nu trec de 2400 coroane.

ULTIME ȘTIRI.

Budapesta. 5 Nov. Ministrul de comerciu, Francisc Kossuth, președintele partidului independent, a făcut eri o vizită clubului acestui partid. S'au discutat toate cestiunile dela ordinea zilei, între cari și aceea a înființărei unei bănci naționale independente în Ungaria. Deputatul Gabriel Ugron a spus, că datoria partidului independent este de a lua imediat o atitudine fermă pentru crearea neîntârziată a bănci. naționale Kossuth, care până acum se arătase foarte rezervat în cestia aceasta, a făcut următoarea declarație: *Dacă banca națională nu se va înființa, atunci lucrurile vor ajunge la separațiune.*

Declarația aceasta a ministrului a produs mare senzație.

București. 5 Nov. Prințul George al Sârbiei reîntorcându-se din Petersburg a trecut eri prin România spre Sârbia. La Ungheni (granița României) a fost intervievat de un redactor al ziarului „Adevărul“. Prințul a fost foarte rezervat, însă a spus că aduce cu sine din Petersburg cele mai excelente impresiuni și că Sârbii sperează mult dela Dumnezeu..

Viena, 5 Noemvrie. Regele Greciei a sosit aici eri seară pentru a felicita pe împăratul Francisc Iosif cu ocaziunea jubileului său. Regele a fost primit la gară de împăratul, de arhiduci, o companie de onoare și de membrii legațiunei grece. Salutările celor doi suverani au fost foarte cordiale. După prezentarea suitelor suveranii au mers în trăsură la Hofburg, unde regele a fost primit de către demnitarii curței și de miniștri.

Belgrad, 5 Noemvrie. Din cercurile competente se desminte știrea, că vizita prințului George la Petersburg este în legătură cu intenția regelui Petru de a abdica. Vizita prințului moștenitor este în legătură cu nota, pe care Serbia a trimis'o puterilor mari.

Londra. 5 Nov. „Times“ află că în arsenalul maritim rusesc Newski, care depinde de ministerul de marină s'au descoperit mari delapidări. Se zice că s'au furat sume enorme. In In urma descoperirilor făcute, 14 admirali vor fi siliți să dimisioneze. Cu delapidările aceste stă în legătură sinuciderea comandantului de cetate Iosifow și arestarea unui general în rezervă.

Newyork, 5 Noemvrie. La alegerile pentru viitorul președinte a Statelor-Unite au fost aleși 483 electori, cari la rândul lor vor alege pe viitorul președinte. Dintre acești electori *305 sunt partizani ai candidatului Taft* și 178 ai candidatului democrat Bryan.

Primim spre publicare următorul *apel electoral*:

Spre orientarea alegătorilor de deputat mirean la congresul național bisericesc din cercul electoral al *Sighișoarei* mă rog să binevoiți a da publicității următorul

Apel.

In contra valorosului nostru fost deputat sinodal și congresual în perioadele anterioare a d-lui director gimnasial *Virgil Oniț* neavând nici un motiv justificat de a nu'l alege deputat congresual și pe noul period, — nealegândul — înadevăr i-am micșora în mod nemeritat valoarea d-sale față de opinia publică, dar totodată ne-am micșora și pe a noastră valoare — dovedind că nu stim ai fi mulțumitori și recunoscători pentru bunele și vastele d-sale servicii bisericești și naționale. Eir de altă pate — alegândul — pe ceialalți candidați încă nu iam jigni de loc, neavând nici dânșii motiv de a se simți jigniți și micșorați în valoarea ce o au.

Drept aceea cu deplină încredere și sinceritate scriindu-vă aceste șire la dorința și din însărcinarea mai multora, — Vă rog pe toți alegătorii, ca tot în acest înțeles să judecați și să lucrați

Paloș în 22 Octomvrie 1908.

Lascu Toma,
alegătoriu.

Bibliografie.

A apărut *Nr. 373* din *»Biblioteca pentru toți«* cuprinzând **Muzicantul orb**, admirabila povestire a lui *W. Korolenko*, tradusă de El Socor.

Korolenko face parte din pleiada de scriitori ruși cari sunt gloria Rusiei contemporane. Nuvelele și povestirile sale, care i-au asigurat o celebritate timpurie, sunt inspirate mai toate din viața năcăjită a poporului de jos și sunt străbătute de un suflu de milă și de dragoste pentru toți umiliții și desmoșteniții soartei. Dar Korolenko n'a fost izbit numai de suferințele poporul său și nu și-a luat subiectele numai din viața acestuia: în opera lui răsună de multe ori și câte o durere mare și universală, o durere profund *omenească*, pe care o descrie cu o neîntrecută putere de analiză. In *Muzicantul orb*, el ne înfățișază o admirabilă psichologie a unui orb din naștere, cu toate chinurile și suferințele lui, cu înfrângerea desnădejdei și cu resemnarea lui finală. Sub îngririrea înțeleaptă și iubitoare a celor ce-l înconjoară, tânărul orb găsește in *artă* mângâierea pentru lipsa neprețuitului dar al vederei.

Cetind această nuvelă nu știi ce să admiri mai mult: admirabila analiză sufletească a orbului sau desăvârșitele calități literare ale lui Korolenko.

Un volum de 160 pagini, *30 bani* porto 10 bani.

De vânzare la *Librăria „Gazetei“*.

Din „Biblioteca teatrală“

edată de societatea pentru fond de teatru român au apărut în editura Librăriei Ciurcu următorii numeri: Nr. 13 „Curiozitate femeiască“ comedie întrun act — 40 bani. Nr. 14 „Lăsata Secului“ comed. în un act prețul — 40 bani Nr. 15 „Arstistele“ comed. în un act — 30 bani Nr. 16 „Șapte... și nici o ispravă“ comed. un act. — 40 bani. Nr. 17 „Milionu“ comedie întrun act. — 40 bani toate aceste de *M. Popescu n. Bogdan.* Nr. 18 „Niculae Vulpea“ piesă din popor în 4 acte de *Romul Muntean* — 70 bani Nr. 19 „Capriciul unui tată“ comedie într'un act — 40 bani Nr. 20 „Cântecul Cocoșului“ comed. un act — 40 bani Nr. 21 „Cânele și pisica“ comed. 1 act — 40 bani Nr. 22 „Slugă la doi stăpâni“ comed. 2 acte — 60 bani Nr. 23. Dela nord la sud — 60 bani toate 5 de Z. Bârsan.

Numărul jubilar al „Gazetei Transilvaniei“ se poate comanda direct sau prin librării cu prețul de 1 coroană 50 bani în Austro-Ungaria și 2 coroane (2 Lei 20 bani) în România și străinătate.

Venitul curat ce va rezulta din desfacerea ediției jubilare, a „Gazetei“ *se va da fondului jubilar pentru ajutorarea ziariștilor români din Transilvania și Ungaria.*

ECONOMIE.

Să ținem o rânduială anumită la nutrirea vitelor.

Plugarul cu bună chibzuială trebue să țină o rânduială anumită la nutrirea vitelor sale! Cea mai însemnată regulă din toate este, ca fiecare vită să capete astfel de nutreț și atâta nutreț, cât îi trebue, ca să ne dea mai mult lapte, carne, lână, grăsime și altele, adecă să producă mai mult! Vitele produc însă într'una, de aceea și trebue să le ținem bine în anul întreg; nu cum fac mulți, că odată le țin mai bine, aldădată mai rău! Dela această regulă ne putem abate, la sterpe și la boii de jug, când nu lucrăm cu ei o vreme mai lungă! Pe aceștia îi putem ținea în timpul acela și mai slab. Vitele cari muncesc și cari produc, trebue să le ținem totdeauna la fel și bine. Nu e iertat ca odată să le dăm nutreț foarte mult și altădată numai puțin, căci atunci când le dăm prea mult, se pierd și se risipesc multe părți grase și nutritoare din nutreț, iar când le dăm nutreț prea puțin, pe acela îl folosesc vitele, ca să-și susțiie sănătatea vieții și atunci nu pot produce! Plugarul chibzuit însă totdeauna trebue să-și socotească nutrețul, să vadă și să știe cât mai are din el, să nu ajungă la lipsă de nutreț; de va vedea, că nu o să-i ajungă nutrețul, atunci sau își cumpără cât îi mai lipseste, sau, dacă nu găsește să-și cumpere cât îi mai trebue și dacă nu vrea să-și lapede vitele pe preț de nimica, atunci dela început își întocmește astfel treburile și-și imparte astfel nutrețul, ca să-i ajungă până la vara următoare, dând la vite dela început nutreț mai puțin!

Să încunjurăm, de să poate, *schimbarea de nutreț* iar dacă nu se poate, să trecem pe încetul dela un fel de nutreț la altul și nu dintr'odată! Din cel dintâiu începem să le dăm la vite tot mai puțin și din celălalt tot mai mult, până să învață stomacul lor cu nutrețul pe care vrem să li'l dăm! Trecerea dela un fel de nutret la altul să se întâmple cam în 10—14 zile!

Plugarul cu bună chibzuială își întocmește o anumită rânduială (regulă) de nutreț pentru vitele lui; adecă el își socotește cât nutreț are să dea pe zi la vite, la ce ceasuri din zi are să li'l dea și diferitele feluri de nutrețuri în ce fel de rând (ordine) are să le dea unul după altul.

De câte ori să le dăm pe zi la vite de mâncare? Aceasta atârnă dela soiul și felul vitelor și dela felurile de nutreț, ce le avem. De cele mai multe ori e destul, dacă la vitele cu coarne le dăm de 2 ori (cel mult de 3 ori) pe zi de mâncare, la cai de 3—4 ori, iar la porci și la viței tineri le putem da și de 5 ori pe zi! Prea des să nu le dăm la vite de mâncare, căci atunci nu au vreme destulă să-și mistuie nutrețul mâncat (să'l prefacă în sânge și de acolo în carne, grăsime, oase, lapte și altele.) Mai ales vitele cu coarne să nu capete mâncare prea des, căci atunci nu au vreme destulă să rumege nutrețul și cu cât rumegă mai puțin nutrețul, cu atâta le și folosește la vite mai puțin! Dar de altă parte nici prea rar să nu le dăm la vite de mâncare, căci prea flămânzesc și punându-le mult nutreț înainte la început mâncă lacom, dar după aceea îl împrăștie și'l dau jos din iesle cu nasul și lasă ogrinji mulți!

Așa să împărțim nutrirea peste zi a vitelor, ca să treacă dela o mâncare până la alta tot atâta vreme, socotind de dimineața până seara. mâncarea să o dăm la anumite ceasuri și ceasurile să le ținem cu regulă. Vitele să învață curând cu ceasurile de mâncare și dacă nu le dăm la vremea știută, sunt tare neliniștite iar dacă le dăm mâncarea înainte de vreme, nu's destul de flămânde.

Nutrețul ce e să'l dăm la o mâncare, nu e bine, să li'l punem deodată tot inaintea vitelor, căci prea fac risipă mare în el! Nutrețurile păioase (uscate) le putem da în 2—3 porțiuni, pe când nutrețurile mărunțite, dacă dăm multe din ele la o mâncare, le dăm numai puține deodată, după ce le-au mâncat iar le mai dăm puțin din ele ca să nu facă risipă și pradă în ele!

Fiindcă la o mâncare vitele de obicei capătă mai multe feluri de nutreț, e bine ca de pildă să nu le dăm nutrețurile uscate sau păioase (cu fire lungi, fân, coceni, paie, trifoiu uscat, măzăriche și altele) unul după altul, ci între ele să le dăm de cele apătoase, ca sfecle, picioici, snițele, foi de sfecle; în felul acesta între 2 nutrețuri uscate să capete un fel apătos!

preot *Aurel Nistor.*

Ingrăşatul galiţelor.

O economie este ca şi un rîu. Cu cât acesta are mai multe rîuri laterale, cu atât se face mai mare şi mai puternic şi din contră: cu cât îi lipsesc rîurile laterale, cu atâta poate seca mai uşor. Aşa stăm şi cu economia! Poate să fie aceea cât de mare, dacă n'are şi ramuri laterale, odată se poate nimici.

Unul dintre aceste ramuri laterale ale economiei, fie ea mai mare sau mai mică, este fără îndoială şi creşterea galiţelor. Se pare, că despre folosul acestui ram lateral economic, s'au convins acum şi cei mai mulţi din economii sau mai bine zis din econoamele noastre, deoare-ce vedem, că şi pe la sate se ţin an de an tot mai multe galiţe.

Şi cum nu s'ar ţinea! Când întreţiţinerea lor de peste vară nu costă mai nimic, când ouăle se caută şi plătesc mai bine ca ori şi care alt product al economiei, când puii se plătesc acum de două-ori mai scump, ca mai înainte: — ar face dar un mare păcat aceia, cari şi pe viitor ar mai aştepta, ca să le sboare porumbul fript gata în gurile lor.

Dacă şi într'o economie cât de mică întră în decursul unui an de zile, de pe ouă, pui şi galiţe, cu banul, zecerul şi coroana câte o sumuliţă cât de mică, se vedem, că oare ţara întreagă câtă marfă de aceasta va fi vânzând în streinătate în decursul unui an de zile?

Iată ce ne spune statistica în privinţa aceasta.

Din vânzarea galiţelor vii se încasează pe tot anul câte 7 milioane de coroane, din vânzarea celor grase şi din carnea lor câte 10 milioane de coroane, din vânzarea ouălor 25 milioane şi din vânzarea penelor pentru perini şi saltele de pat alte 10 milioane de coroane.

Numerii de mai sus vorbesc ei destul de înţelepţeşte şi nu mai au lipsă de esplicarea noastră. Aceasta o mai ştie şi vede de altcum şi cel din urmă econom, pentrucă dacă n'ar fi ouăle, pe ce ş'ar cumpăra cei mai mulţi sarea, lumina, săpunul, piperul, tăbacul ş. a. şi totuşi mai sunt unii, cari nici acum nu pun preţul cuvenit pe creşterea şi înmulţirea galiţelor.

— Precum cu o vită grasă şi frumoasă, dacă mergi în târg odată-ţi afli cumpărător, aşa şi cu galiţele. Dacă acestea sunt grase, atunci se pot vinde de două, ba uneori chiar şi de trei ori mai scump ca cele slabe.

E drept că cu îngrăşatul găinilor de pildă nu prea isbutim ca cu al gâştelor şi al raţelor. Dar totuşi şi acelea se pot îngrăşa, dacă le cunoaştem câtuşi de cât însuşirile şi natura lor. Astfel s'a constatat, că puii şi găinile se îngraşă mai curând atunci, dacă le închidem într'un coteţ ceva mai întunecos si mai ferit, iar de mâncare le dăm mălai călduţ din făină de cucuruz şi grăunţe de cucuruz sau orz înmuiate în apă caldă.

Ingrăşatul puilor şi al găinilor nu ţine mai mult ca două săptămâni. In timpul acesta cele mai multe se îngraşă pe deplin. La vânzare apoi fie-cine îşi poate face socoteala, că adecă cum ese mai bine, dacă le vinde grase sau slabe. Atât la îngrăşatul puilor şi al găinilor, cât şi la acela al gâştelor şi raţelor, se recomandă soiurile cele mai mari.

Dacă nu s'ar plăti îngrăşatul găinilor, n'am vedea pe la târgurile de săptămână de prin oraşe, pe orăşenele alergând în ruptul capului încoace şi încolo după pui şi găini, pe cari le cumpără de pe la sătene şi după-ce le ţin şi îngraşă câte două săptămâni, le vând apoi cu un preţ piperat.

Poate-că unii din economii sau mai bine zis din econoamele noastre vor zice, că orăşenele au mai mult timp, pot sta de îngrăşatul acelora, dar ele trebue sa meargă vara din zori la lucrul câmpului. Aceasta e cam aşa în dricul verii! Dar vine toamna, când nici grăunţele de cucuruz nu mai trebue înmuiate, deoarece şi acestea atunci sunt destul de crude şi se desfac de pe tuleu şi astfel îngrăşatul se poate face fără nici o greutate.

In legătură cu îngrăşatul găinilor ar trebui să se facă şi acela al gâştelor şi al raţelor într'o măsură mai mare ca până acum, deoare-ce şi acestea până acum s'au vândut de cele mai multe ori aşa slabe, numai cu ce biet ş'au putut aduna ele de pe câmp şi de prin bălţi.

Când şi econoamele noastre vor ţinea mai multe galiţe ca până acum, când pe o parte din acelea le vor mai şti şi îngrăşa, atunci le asigurăm, că nu vor trebui să mai alerge şi pentru câte o litruţă de arniciu sau bumbac tot numai la punga bărbaţilor lor, deoarece şi ele îşi vor mai putea câştiga câte ceva şi pe calea aceasta.

I. G.

Mulţămită publică.

Bunii creştini din *Felmer*, tractul Cohalmului, aflători în America, din dragoste faţă de casa lui D-zeu şi din iubirea, ce şi acum o au faţă de fraţii lor rămaşi acasă, acum când bunul D-zeu le-a dat spor şi putere la lucru, cuprinşi fiind de mulţămire şi bucurie, sau văzut îndemnaţi a arăta aceasta şi prin fapte. Ei nu şi-au simţit deplină bucuria, până ce n-au împărtăşit-o şi celor de acasă. Astfel din îndemn propriu au colectat între sine şi prietinii lor frumoasa sumă de 290 cor. pe care au şi trimis-o ca să se cumpere pe sama bisericei un policandru.

Au contribuit precum urmează: Andrei Bâlborea 2 dolari (10 cor.), Zaharie Braga 5 d., Ioan Băra 2 d., Ioan Bărcuţean 2 d., Moise Ionuţ 5 d., Ioan Babeţ 3 d., George Balint 3 d., Ana Bumnariu 3 d., Ioan Balint 2 d., Ioan Comaniciu Nr. 349, 2 d., Ioan Bumnariu 2 d. 50 cenţi, Ioan Piticaş 2 d. 50 c., Ioan Piticaş 2 d. 50 c., Bucur I. Piticaş 4 d., Iosif Călin 4 d., Ioan Comaniciu Nr. 348, 2 d., Ioan Frăţilă 5 d., Ioan Piticaş 1 d., toţi din Felmer.

A mai contribuit Dionise Şandru din Viştea inferioară 1 d., Andrei Boieriu din Valendorf 50 c., Ioan Tulbure cu soţia, Hălmeag 1 d., Iosif Mihuţ din Brad 25 c., Dumitru Pavel, Ticuş 20 c., Avram Cintirean, Şoarş 10 c., Maria Marian, Covor 25 c., Ioan Poromb Covor 25 c., George Stoica, Şoarş 25 c., Achim Savu, Dupuşdorf 25 c., Ioan Irimie Ţaţiu, Hălmeag 25 c., George Graor, Şoarş 25 c., G. Mild, Măgărei 50 c., Niculae Şandru, Cincul-mare 25 c., Stanca Mitrea, Răşinari 1 d. Dumitru Galbincă, Sâmbăta de jo-, 25 c., Ioan Flore, Voivodenii mici 25 c.

Pentru acest dar făcut din inimă curată în scopul înfrumseţării bisericei şi pentru dragostea şi bunăvoinţa, ce au arătat faţă de fraţii lor, le esprim în numele comitetului parochial şi a credincioşilor din Felmer, cele mai sincere mulţămite.

D-zeu să le primească darul făcut şi să le întoarcă împătrit.

Felmer în 30 Octomvrie 1908.

Bucur H. Şolca
preot.

Amintiri din Ardeal.

Adevăraţi fraţi.

Tomo! Puiule, te repede până la preoteasa din deal şi roag'o să ne împrumute sâta ai deasă, să mă apuc de cernut până nu vine tatăl tău dela pomană, că iar îşi vâră nasul unde nu i-se cade. Şti că mâne ducem pe Ilie la Sibiiu la învăţătură, sărmanul şi mititelul de el, cum sărea ieri de bucurie prin curte când se sfătuia tatăl tău cu părintele Cuteanu; el încă nu ştie cum e printre străini! Aşa zicea preoteasa lui Stănilă către fiul ei Toma şi după ce plecă acesta după sită se pune pe gânduri şi ofteazǎ adânc.

Of! numai copii să nu ai, că în ziua de astăzi nu şti cum să o mai brodeşti, cu fetele tot te mai poţi ţinea cu copii, dar cu băieţii în ziua de astăzi nu şti ce să mai zici, mai cu seamă dacă ai puţină prindere sau dacă mai dă norocul de ajungi şi preoteasă, atunci nu mai poţi să nu te ţii de lume, îţi dai cea din urmă bucătură din gură numai să-ţi duci copii la şcoală, că alt-cum te râde lumea. Numai noi preotesele ştim ce îndurăm cu popii noştri în privinţa aceasta, că ei cred că şi acum e ca pe timpul lor; acum s'au schimbat vremurile, nu mai e ce-a fost, acum până să ajungi popă trebueşte să înveţi să te speteşti nu ca mai nainte; ţin minte acum vre-o 14 ani când m'am măritat eu, că bărbatul meu abia venise din cătane şi înainte de cătănie doar n'a fost mai mult de patru ani la învăţătură şi mi-l'a şi înhăţat neamţul şi l'a dus în cătane când îi era lumea mai dragă.

După cununie a mers el cu tata pe la protopopul şi văd că după ce am cules viile bărbatul meu se duce la Sibiu şi la Rusale a venit popă gata. N'a avut timp nici să-i crească barba, atunci erau timpuri bune, nu ca acum, dar nici popii de atunci nu erau mai buni. Eu mă uit la al meu, că dacă are vre-o pomană în sat, lasă tot şi aleargă cu limba scoasă şi apoi toată ziua e perdută, apoi celelalte slujbe ca maslele cu şapte popi, acelea nu se mai isprăvesc; când se adună şapte popi la un sfânt maslu, apoi să te ţâi că după slujbă se strâng în şcoală şi acolo se pun la poveşti de pare că e o alegere de popă nu alt ceva, şi nu stau ei cu gura goală că de multe ori pe lângă zlotul ce îl capătă dela maslu mai scot şi o! câte unul din şerpar şi până nu înserează nu-i împrăştie păcatele, pare că nu s'au văzut cu anii. Ei se duc la biserică, la slujbe în sat, la masle în satele din apropiere, apoi conferinţe la protopopul şi pe la Sibiu pe la mitropolie, iar acasă biata preoteasă trebueşte să se îngrijască de toate; când mă gândesc la copilaşi 'mi vine să oftez.

Grele zile am ajuns noi mamele cu copii, unde mă gândesc la bietul Ilie 'mi vine să plâng, pare că nu mai este al nostru, abia a început a merge şi l'am dat pe mâna dascălilor, ba scăpând din mâna dascălilor l'a mai dat popa meu peste vară la popa unguresc să înveţe ungureşte şi nemţeşte, acum îl ducem la Sibiiu, de la Sibiiu o să mi'l ia drăguţul de împărat în cătane, apoi scăpând din cătane o să'l însor, iar nu mai este al nostru. — Copilul în ziua de astăzi este al tău numai până l'ai înţărcat, de aci încolo s'a isprăvit cu el, am ajuns ca găinile, cari clocesc pe oauă de raţe, îndată ce ies puii din ou aleargă în apă şi biata cloşcă se uită a jale la ei de pe ţermure. Aşa am ajuns noi mamele cu băeţii în ziua de astăzi.

Toma se întoarce cu sâta şi preoteasa scoate din coş făină şi se apucă de cernut ca să facă pâne mai bunicică pentru Ilie.

Acum pică şi popa de la pomană şi văzându-şi preoteasa cu sita'n mână îşi face cruce şi îi zice:

Hm! de acuma mi'l domneşti preoteaso, dar ce va fi de el mai târziu, dacă de acuma se pune pe trai mai bun, mie mi-e tare teamă, că la urma urmei nu va avea nici pâne mai de rând, că am mai văzut eu domni cari stăteau cârlig de foame, apoi tu ţi-ai uitat de vorbele lui Drăghici, că e vai şi amar de acela pe care îl apucă sărăcia în haine domneşti că ăla se duce dracului; dacă m'aşi teme că Ilie o să ajungă ca Drăghici, mai că nu l'aş mai duce la şcoală, dar m-am uitat eu ieri la el şi nu-i îndemânatec de loc la lucru. Cu cartea dacă va avea noroc să trăiască, că de lucru nu'i bun de loc, ne vom trudi noi cum vom putea şi'l vom ţinea la şcoală, dar tu prea mi'l domneşti, uiţi că peste doi ani se ridică şi Ionel şi atunci va fi mai greu cu doi, de aceea nu trebuie să te apuci să faci pâne aleasă că mai târziu vor cere te miri ce şi tu şti bine că nu prea avem aşa mult, apoi eu nu am mâncat pâne cu sâta ai deasă şi tot am ajuns popă.

— Ai ajuns, dar atunci erau alte timpuri şi tu nu erai ca Ilie, că erai fiăcău în toată regula; şti că din clasa a treia te-a luat în cătane, nu ca Ilie care e mic de tot. Dar bun e Dumnezeu îi va ajuta şi lui, că noi nu am făcut nici un rău la nime.

Popa se duce în casă şi îşi vede de treburile lui iar preoteasa prepară pânea pentru Ilie.

Dimineaţa cu noaptea'n cap bietul băiat este sculat din somn şi pus în căruţă pe otavă. Toma fratele mai mare îi pune un coşuleţ cu poame alese de cu ziua iar mama îi leagă în batistă câţiva gologani şi sărută cu ochii plini de lacrămi pe băiat. Popa făcându-şi cruce zice un Doamne-ajută şi porneşte în fuga cailor spre Sibiiu.

Copilul e primit bine şi înscris la şcoalele de stat din Sibiu şi este de o inteliginţă rară, în doi ani trece în gimnaziu, părinţii nu fac nici o cruţare, ci îngrijesc de el cum numai se poate de bine.

După trei ani aduc şi pe Ionel care nu se lasă mai pe jos de Ilie; unde îi vedea-i erau de mâni şi erau ascultători, toţi profesorii îi iubeau şi părinţii nu mai puteau de bucurie când veneau în vacanţe acasă

Nu trece mult şi trece şi Ionel în gimnaziu tot cu eminenţie ca şi Ilie, care acum e în ajun de a trece în gimnaziul superior.

Bucuria părinţilor începe a scădea, preoteasa cade bolnavă şi după un an de boală îi părăsăşte pe toţi pentru totd'auna.

Preotul Stăniiă rămâne văduv cu doi copii la şcoală şi unul acasă, fără de nici un ajutor, nici o rubedenie, ce să se facă? Putere ca să ţină copiii mai departe la şcoală nu avea, să şi-i ducă acasă nu se îndura că prea învăţau bine, cine să'i spele cine să înlocuiască pe mama lor? Se frământa bietul preot zi şi noapte cu gândul şi nu ştia cum s'o scoată la capăt.

Toma, băiatul mai mare era şi el pus pe gânduri, că trebuia să trimită rufărie şi merinde pentru frăţiori şi cum să facă el ca fraţii lui să nu ducă lipsă.

De multe ori lua desagii cu merinde în spate şi cu bastonul de alun făcut din pădurea Bradului făcea drumul de 5 ciasuri pe jos şi ducea merinde la Sibiiu pentru fraţi.

Traiul acesta de griji nu durează mult că pe când Ilie era la pragul maturităţii, bietul preot îşi pierde minţile şi urmează pe preoteasa şi copii rămân acum şi fără tată.

Ilie îşi luase atestatul de maturitate şi acum se aflau toţi trei acasă în comuna natală în căsuţa părintească, care cu toate că erau cei trei frăţiori în ea, părea streină şi goală şi ei săracii plângeau pe părinţii lor perduţi înainte de vreme.

Acum se sfătuiesc ei, cum să facă să nu piardă şi căsuţa de la părinţi că atâta le rămase, o căsuţă şi doi căluşei.

Toma le spune:

Dragă Ilie şi Ionel, Dzeu v'a ajutat până acuma şi de aci încolo vă va ajuta, eu nu pot face alt-ceva de cât mă duc şi mă bag slugă în Brad, că aproape m'am arvunit, caii îi vindem şi în casă lăsăm pe mătuşa Floare să şadă şi să îngrijască, iar eu ce voi căpăta ca simbrie vă trimit vouă, ca să-mi rămână mie curtea de la părinţi, că e ruşine s'o vindem şi apoi unde să ne mai strângem dacă nu vom avea căsuţa, streini suntem noi destul, că ne vedem aşa rar.

S'au învoit cu toţii, au vândut căluşeii şi cumpărând o cruciuliţă pe mormântul părinţilor s'au împrăştiat în trei părţi, unul. Toma s'a dus slugă în Brad, Ilie a plecat în Viena la medicină cu un mic ajutor din fundaţiunea Gozsdu, iar Ionel s'a dus la Sibiiu unde un profesor de la gimnaziul de stat îl luase sub protecţiunea sa.

Despărţirea acestor frăţiori aşa a fost de dureroasă, lacrimile le curgeau şiroaie când s'au îmbrăţişat la despărţire pare că s'au îmbrăţişat pentru ultima dată.

Timpul trece şi Ionel îşi ia testimoniul de maturitate şi se înscrie la drept, Ilie urmează bine la Viena şi când le scrie Toma că ia rămas din simbrie 80 florini, Ilie cu Ionel îi răspund că să-şi pue bani la bancă că ei nu mai reflectează la simbria lui, că le-a ajutat D-zeu de au găsit lecţiuni particulare şi se pot întreţinea.

Toma de bucurie că frăţiorii lui sunt aşa de buni cu el, se duce într'o Dumినecă acasă să mai vadă căsuţa lor părintească. După ce a colindat prin grădină şi prin toate locurile din casă şi curte se duce să se scalde în Olt, şi cum a sărit în Olt a nimerit în un vârtej care l'a cufundat pentru tot'd'auna. La câte-va zile i-s'a găsit trupul aruncat pe ţermuri. Aşa s'a săvârşit bietul Toma când se credea stăpân pe curtea părintescă.

Abia se răcise trupul lui Toma când Ionel îl urmează în împrejurări la fel de tragice.

Ionel depuse ultimul riguros şi face o escursiune în societatea unei familii în o comună vecină cu comuna lui natală; era într'o zi de Duminică; întreaga societate petrecea în jurul unei mese, când o femee dintre ei, ia puşca ce atârna de un cuiu la spatele ei şi voind să facă o glumă o îndreaptă râzând spre Ionel, puşca se sloboade şi Ionel cade la pământ scăldat în sânge; repede este urcat în trăsură şi transportat la spitalul din Sibiiu dar toate au fost zădarnice că pe drum încetă din viaţă.

Ilie este avisat despre tragicul sfârşit al fratelui său dar până să sosească el de la Viena, acesta este înmormântat.

Acum rămâne singur Ilie, care îşi ia diploma de doctor în medicină în anul acela şi se stabileşte ca doctor privat în comuna sa natală. După un an este ales medic de cerc cu reşedinţa într'o comună vecină, se căsătoreşte şi incepe a trăi şi el în lume căutând a uita suferinţele şi lipsurile îndurate până s'a văzut aci, ba Dumnezeu le dăruieşte şi un pruncuţ şi bucuria lor începe, dar e de scurtă durată căci mama copilului şi soţia credincioasă se îmbolnăveşte şi în scurt timp moare şi bietul doctor rămâne cu un copilaş de un an şi la un an de la moartea mamei copilului chiar în aceaşi zi moare şi doctorul şi copilaşul de doi ani rămâne copilul nimănui.

De sub Surul

Cugetări.

De *Tolstoi.*

Noi trebue să fim ca apa, după cum zice şi Laotse. Nu sunt piedeci, apa curge înainte; dă de o stavilă, ea stă pe loc; se delătură stavila, ea curge mai departe; într'un vas pătrat ea are formă pătrată, într'un vas rotund are formă rotundă. Pentru aceea însă e cel mai necesar şi cel mai puternic din toate lucrurile.

*

Poftele ne duc la o viaţă rea, la o viaţă fericită însă putem ajunge numai prin — bunătate, prin dorinţa şi nizuinţa de a deveni buni şi tot mai buni.

*

Viața mea nu-mi aparține mie și nu poate avea drept scop binele meu personal. Ea aparține Aceluia, care m'a trimis în lume și ținta vieții mele este îndeplinirea operei sale. Numai prin îndeplinirea operei sale pot eu să ajung la binele meu personal.

O știți bine aceasta; pentru mine însă e de mare însemnătate și mă bucur de ori-ce ocazie, când pot repeta acest lucru.

*

Precum caută atletul să-și desvoalte mușchii săi, așa să cauți și tu a desvolta în tine virtutea iubirii sau cel puțin împuținarea răului și a minciunei. Atunci vei avea o viață fericită și veselă.

*

O viață egoistă e un chin pentru noi, căci am trăi numai pentru iluziile noastre, pentru aceea ce nu există și o astfel de viață nu poate fi fericită. E tocmai așa ca și când ai îmbrăca și ai nutri o umbră. Numai o viață afară de noi înși ne, o viață pusă în serviciul celorlalți și nu în serviciul celor înrudiți cu noi sau a persoanelor iubite de noi — căci și aceea ar fi o viață pentru noi înși-ne — ci în serviciul acelora pe cari nu-i iubim și ce-i mai mult, a servi dușmanilor noștri; numai o astfel de viață poate fi fericită.

D.

MULTE ȘI DE TOATE.

Petru cel mare și flecarii.

Și în ziua de azi au unii — și mai ales babele — urâtul obicei de a flecări în biserică, a spune câte verzi și uscate, în loc să asculte slujba dumnezeiască. Tot așa sta lucrul și pe timpul când energicul țar al Rușilor Petru cel mare, ajunsese pe tronul Rusiei. Pentru-ca să desvețe pe oameni de a mai flecări în biserică a pus el următoarele pedepse pentru cei ce povestiau în biserică: nobilii trebuiau să pună în cutia săracilor o rublă, oamenii săraci însă când eșiau din biserică erau prinși de soldați și fie-căruia i-se da câte 25 de lovituri. Ast-fel de pedepse nu ar strica nici în ziua de azi și dacă s'ar pune aceste pedepse sau s'ar înbogăți bisericile sau nu ar mai merge la biserică decât oameni, cari vreau să asculte serviciul divin și nu să se puie în povești.

*

Garderoba Papei.

Cea mai prețioasă garderobă din toată lumea o are fără îndoială Papa. Eticheta cere ca el să-și schimbe foarte des îmbrăcămintea și fie-care haină a lui e atât de bogat împodobită cu petrii scumpe încât numai un milionar și-ar putea permite luxul de a le cumpăra — dacă ar fi de cumpărat. Papa poartă o camilafcă mică din cea mai fină mătasă și pantofi de catifea brodați; mănușile sale sunt lucrate din lână albă și poartă pe ele o decorațiune de mărgăritare în formă de cruce. Pentru țăsutul hainelor de lână ale Papei se află în Vatican o turmă de 50 de oi. O manta, pe care o poartă pe umeri dar pe care o îmbracă foarte rar, așa numita »Cappa magna« este peste tot acoperită cu aur și cu petrii scumpe.

*

Două regine dușmane corsetului.

Regina Alexandra a Angliei, care are o influință foarte mare asupra modei, a întrebuințat influința ei cât se poate mai cuminte. S'a hotărât adecă — și ceea ce este foarte mult pentru o femeie a și dus la îndeplinire această hotărâre a ei — ca de-acum înainte să nu mai poarte nici corset, nici ghete strâmte. Ea a dispus imediat să i-se facă astfel de haine pe cari să le poată purta și fără de corset. Cu această hotărâre a ei însă a produs foarte mare mâhnire în societatea din Londra, pentru-că soțiile lorzilor englezi, cari cele mai multe sunt fete de-ale miliardarilor americani, desfășurau până acum un lux colosal. Prin faptul că regina se îmbracă foarte simplu sunt și ele silite când apar la curte să se poarte cât mai simplu. Toate colorile bătătoare la ochi sunt scoase din uz și locul lor îl ocupă coloarea heliotrop și cenușie. Tot așa regina României, poeta Carmen Sylva, a scris mai zilele trecute un articol contra corsetului. E întrebarea însă că ajută ceva toate acestea? In tot cazul vor ajuta atunci când va fi modern a nu mai purta damele noastre corset. Ceea-ce nu s'a putut ajunge prin rațiune, se va ajunge foarte ușor prin moda necorsetării.

*

Testamentul unui contrar al automobilului.

Ieremias Carlhaine, un bătrân foarte ciudat din Neu-Jersey, întreaga sa viață a fost un mare dușman al automobilului și faptul acesta l'a arătat și în testamentul său, care e următorul: »Eu știu din proprie experință ce însemnează a fi chinuit de reumatism și știu cât de greu îți vine când un automobil te silește să-ți iuțești pasul și câte-odată chiar să alergi. Din cauza aceasta eu las toată averea mea acelui om care va fi în stare să construiască un aerostat (balon) cu scopul acela ca oamenii să nu fie siliți să umble atâta, ci mai mult să zboare prin aer. Executorul testamentului meu sau urmașul acestuia va hotărî cui să i-se dea averea mea, care va rămânea depusă la o bancă până atunci când se va inventa balonul de care am vorbit. Dacă ar trece chiar sute de ani sau și mai mult, averea mea va fi numai a acelui om care va fi în stare să împlinească ultima mea voință, pentru ca lumea să fie odată scăpată de afurisitul de automobil«!

*

Serate pentru — animale.

Miliardarii americani nu știu ce să mai facă cu banii lor și cum să-și mai treacă vremea. Acum ce le-a trăsnit prin minte, ce nu, s-au hotărât să facă tot felul de petreceri pentru animalele lor favorite. Milionarul Harry Saunders din Chicago, care e un mare amator de câni, a dat un mare banchet în onoarea cânilor săi, la care banchet au fost invitați 200 de câni din cele mai bogate familii. Fie-care câne a venit la banchet însoțit de câte un servitor îmbrăcat în mare paradă. Dacă au și jucat după ce s'a ridicat masa, asta nu se spune. D-l și d-na Lehr din Stokton cu ocazia împlinirii de 3 ani dela nașterea cățălușului lor au dat o mare masă la care s'au servit costițe de porc, înghețată și șocolată. Când banchetul era pe sfârșite au fost invitate și pisicile din jur. Nu se știe cât timp a durat buna înțelegere la acest banchet...

*

Puterea de încălzit a lemnului.

Mulți cred că un lemn cu cât e mai tare cu atât încălzește mai bine, lucrul însă nu stă așa. Mai bine încălzește cel mai moale lemn: teiul. Dacă luăm puterea de încălzit a teiului ca unitate, al doilea care încălzește mai tare e bradul cu o putere de încălzit de 0.99, urmează apoi bradul molid și ulmul cu 0.98, salcia, castanul și molitful cu 0.97: paltinul cu 0.96; plopul negru cu 0.95; arinul și măsteacănul cu 0.94; numai acum urmează stejarul cu 0.92; salcâmul și carpinul cu 0.91 și fagul roșu cu 0.90; Va să zică lemnele cele mai tari încălzesc mai puțin.

D,

*

Țiganul mehenchiu.

Luna lui Cuptor era pe ducă. Gospodarii stârșiseră de secere și se pregăteau de treerat (îmblătit). Un Român mai cuprins își pusese în minte să înceapă cu adunatul bucatelor a doua-zi, dacă a fi vreme bună, iar dacă o fi vreme nouroasă să trimită carăle în pădure la nuele. Seara, după ce mâncară toți ai casei, gospodarul trimite pe o slugă a lui — un baroi de țigan, jupuit de pe dracul — se vadă cum îi vremea, ca să rânduiască treburile pe a doua zi.

Țiganul. care știa că pe dânsul cade sarcina trebii, chibzuia cum să scape de greu. Și când îl pălește pe baragladină lenea, apoi caută soiu de soiu de meșteșuguri să-i vie la socoteală. Și cine-i mai meșter într'acestea, decât țiganul?..

Iese el afară, se uită în sus și se gândește: »de zic că-i senin, mă pune să adun bucate, de zic că-i nor, mă trimite la nuele«. Socotind el așa, de-odată i-se luminează fața ca de un gând nimerit și se duce repede la stăpân...

— Ei, cumu-i Ioane? Il întreabă gospodarul.

— Hauleu, mâncați-aș găinile, e rău de tot.

— Da ce-i?

— Nourele printre stele.

Nici de arie nici de nuele.

Dacă l'o fi crezut Românul, asta-i treaba lui; noi n'am apucat să-l mai întrebăm.

Dar că țiganul era loneș și mehenchiu se vede cât de colo.

*

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu
Redactor respons: Victor Branisce

Câte-va cuvinte asupra boalelor secrete.

E trist, — dar în realitate adevărată că în vremea de azi e bătătoare la ochi mulțimea acelor oameni, a căror sânge și sucuri trupești sunt atrofiate și cari în urma ușurinței din tinerețe și prin deprinderi rele și-au sdruncinat sistemul nervos și puterea spiriutală. **E timpul suprem ca acestei stări îngrozitoare să se pună capăt.** Trebue să fie cine-va care să dea tinerimei deslușiri binevoitoare, sincere și amănunțite în tot ce privește viața sexuală, trebue să fie cine-va căruia oamenii să-și încredințeze fără teamă, fără sfială și cu încredere necazurile lor secrete. Dar nu e în deajuns însă a destăinui aceste necazuri ori și cui, ci trebue să ne adresăm unui astfel de medic specialist, conștiințios, care știe să dea asupra vieței sfaturi bune sexuale și știe a ajuta și morburilor ce deja eventual există, **atunci apoi va înceta existența boalelor secrete.**

De e chemare atât de măreață și pentru acest scop e institutul renumit în toată țara al **D-rului PALOCZ**, medic de spital, specialist, (Budapesta, VII., Rákóczi ut 10), unde pe lângă discreția cea mai strictă primește ori-cine (atât bărbații cât și femeile) deslușiri asupra vieței sexuale, unde sângele și sucurile trupești ale bolnavului se curăță, nervii i-se întăresc, tot organismul i se eliberéză de materiile de boală, chinurile sufletești i-se liniștesc.

Fără conturbarea ocupațiunilor dilnice dr. **PALOCZ** vindecă deja de ani de dile repede și radical **cu metodul său propriu de vindecare**, chiar și cazurile cele mai neglese, ranele sifilitice, *boalele de țeve bășică, nervi și șira spinărei, începutul și de confusie a minței, urmările onanieirei ale sifilisului, erecțiunile de paimă, slăbirea puterei bărbătești (impotența). vătămăturile, boalele de sânge, de piele și toate boalele organelor sexuale femeești.* **Pentru femei e sală de așteptare separată și eșire separată.** In ceea-ce privește cura, depărtarea nu este piedecă, căci dacă cine-va, din ori-ce cauză n'ar putea veni în persoană, atunci cu plăcere i-se va da răspuns amănunțit foarte discret prin scrisoare (în epistolă e de ajuns a se înlătura numai marca de răspuns). **Limba română se vorbește perfect.** După încheierea curei, epistolele se ard, ori la dorință se retrimit fie căruia. Institutul se îngrijește și de medicamente speciale. Vizitele se primesc începând dela 10 óre a m. până la 5 óre p. m., (Duminecă până la 12 óre a. m.)

Adresa: **Dr. PALOCZ**, medic de spital pescialist, Budapesta, VII, Rákóczi-út 10

Stimatului domn Albert Müller Budapesta. V/28 Vadász-utcza 34. Crucea inventată de d-ta mi-a sosit și te rog să primești cordiala mea mulțămită, deoarece invențiunea d-tale d-tale a avut înrâurință de tot binefăcătoare asupra mea. Rog pe bunul Dumnezeu să te binecuvinteze pentru aceasta. Cu distinsă stimă Dirkits Matyas. — Această epistolă a fost adresată inventatorului crucei duple electromagnetice nr. 86.967 R. B. și dovedește cât de eminent ajută această cruce la vindecarea boalelor reumatice, la astmă țiuituri de urechi, sgârciuri de inimă ș. a.

Se caută o proprietate.

O casă cu crâjmă și cu prăvălie pentru de a o cumpăra, fie la oraș sau în comună.

Informațiuni se pot lua dela Administrațiunea acestui ziar.

(2—3.)

Nr. 2208/908 not.

Publicațiune.

Subscrisa primărie a comunei Tohanul-vechiu aduce la cunoștința celor interesați că dreptul de vânat se va da în arândă prin licitațiune publică pe 6 ani consecutivi — începând din 1 Ianuarie 1909 până în 31 Decemvrie 1915 n — în ziua de **22 Noemvrie 1908 n la 10 oare a. m.** în cancelaria comunală.

Condițiunile de licitațiune se pot vedea de cei interesați în decursul oarelor oficioase atât la oficiul pretorial din Törcsvár (Bran) cât și la oficiul notarial din loc.

Tohanul-vechiu, în 28 Octomvrie 1908 n.

Not. cerc. în concediu:

Iacob Oratie, vicenotar. 383,1—1. *Iosif Voda,* primar.

Casă de închiriat

cu 5 odăi mari foarte spațioase cu două grădini lângă casă, pivnițe foarte mari și sănătoase, trei poduri, șoproane de lemne și bucătărie de vară mobilate sau nemobilate se poate închiria în ori-ce moment.

Dumitru Manu,
(2—3). **Str. Valea-Morilor a. Nr. 23.**

Avis!

La școala gr. cat. română din Tîrșolț (*Tartólcz p. u. loco Szatmár m.*) să caută urgent un învățător-cantor suplent pe anul școl. curent., să va solvi din soluțiunea cantor-docențială de 1200 coroane. A se adresa urgent la preotul local Eugen Dredean, care va da informații detaliate.

De vânzare!

O casă în Sinaia

piața veche Nr. 20,

împreunată cu **birt**, sau **crâșmă**, fostă casa D-lui G. Manu. Se vinde din mână liberă, doritorii pot lua informațiuni dela

Dumitru Manu,
[2—3.] **Str. Valea-Morilor a. Nr. 23.**

KERTSCH FRIGYES sen.

Agentura pentru mijlocirea de vânzări de case și pământuri.

BRAȘOV, Strada Neagră Nr. 4.

100—2000 jugăre resp. și 3000 de jugăre de pământ la loc șes (împreună cu edificiile economice aparținătoare) în apropiere de calea ferată **sunt de dat în arândă** pe mai mulți ani în comitatele: Treiscaune, Odorheiu, Târnava-mare, Turda-Arieș, Arad, Făgăraș și Cluj.

Am onoarea a aduce la cunoștința On. public, că după absolvirea unui curs de specialitate de o jumătate de an

am înființat o

Legătorie de cărți nouă

precum și o instalație de aurit și tipar colorat.

Specialități: cărți de mostre, cartonaj, caete de mostre, passeportont, provazuri de icoane, montare de broderii, etc.

Comande prin scrisori se esecută prompt.

Rog pe onorabili mei clienți a mă sprijini încredințându-mi lucrările în branșa compactoriei.

Cu toată stima

Karl Niessner,
Brașov, Staada Vămii nr. 7.

(1—3.)

Cumpăraţi losuri de clasă

numai dela Colectura principală

Julius Friede & Co.,

Braşov, Strada Vămei 36.

La tragerea losurilor loteriei de clasă r. u. a XXII. ce a espirat am plătit clienţilor noştri pe lângă

un câştig principal de 20,000 cor. cu nr. 35569

mai multe câştiguri de 2000 cor., 1000 cor., 500 cor. etc. etc.

16 milioane 457,000 coroane

e suma totală a câştigurilor şi la XXIII. loteriei de clasă ce în curând va fi tragerea losurilor.

Câştigul principal în cas favorabil.

1 Milion de Coroane.

Special ! premiu de 600,000 cor. precum şi câştiguri de 400,000, 200,000, 2 à 100,000, 2 à 90,000, 2 à 80,000, 2 à 70,000, 2 à 60,000, etc. etc.

125,000 losuri, 62,5000 câştiguri,

aşa că **tot al doilea los** câştigă.

Preţul oficial pentru clasa I-a este:

$^1/_1$ los	$^1/_2$ los	$^1/_4$ los	$^1/_8$ los
Cor. 12.—	Cor 6.—	Cor. 5.—	Cor. 1.50,

Planuri oficiale şi securi de postă pentru plată fără spese se trimit la cerere gratis şi franco. (380,2—6.)

Viţă altuită! *Viţă altuită!* *Viţă altuită!*

De vânzare:

Un cuant mai mare de altoi de viţa cl. I-mă, altuiţi în viţă americană („*Riparia Portalis*“) după metoda cea mai bună (altoirea în muşchi) în următoarele specii:

Soiuri pentru vin alb:

Rizling italian (Olasz Rizling) 1000 buc. = 200 cor.
Mustoşi (Musztos fehér) 1000 = 200 „
Goarneşi. Iordovană (Iárdovány) 1000 buc. = 220 „
Galbini (Mézes fehér) 1000 = 200 „
Feteşti (Erd. Leányka) 1000 = 200 „
Mestecaţi (Vegyes borfej) 1000 buc. = 200 „
Rolendi (Ruländer) 1000 „ = 200 „
Şmighiră (Som. Furmint) 1000 = 200 „
Ezerjó 1000 buc. = 200 „
Bacator 1000 „ = 200 „
Silvan verde (Zöld Szilvány) 1000 buc. = 200 „
Chasselas Napoleon 1000 b. = 200 „
Muscat Lunel 1000 buc. = 220 „
Muscat Croquant 1000 „ = 240 „
Slancamenca (roşie) 1000 „ = 240 „

Soiuri pentru vin roşu:

Burgundi, mare (Nagy Burgundi) 1000 buc. = 200 cor.
Lugojană, neagră (Nemes Kadarka) 1000 buc. = 200 cor.
Carbenet (Carbenet franc) 1000 buc. = 200 cor.
Merlot 1000 „ = 200 „

Soiuri de desert (de masă) csemege:

Chasselas blanck croquant (alb) 100 buc. = 22 cor.
Chasselas rouge croquant (roşu) 100 buc. = 22 „
Muscat Alexander (alb) 100 = 22 „
Muscat Passatutti (alb) 100 = 24 „
Muscat Ottonel (alb) 100 = 28 „
Muscat Hamburg (negru) 100 = 30 „
Kossuth Lajos (alb) 100 = 30 „
Suvenir de mileniu (alb) 100 = 40 „
Oriaşul de Genua (Genuai oriás (alb) 1000 buc. = 40 cor.
Csaba gyöngye (alb) . . . . . . 1 „ = 1 „
Altoi clasa II-a . . . . 1000 „ = 80 „

circa: 800,000 buc. loze **Viţă americană** (sălbatică): *circa: 800,000 buc. loze*

Riparia portalis cl. I-mă dela 6 mm. în sus groasă 45 cm. lungă 1000 buc. = 17 cor.
Riparia portalis cl. I-mă dela 6 cm. în sus groasă 120 cm. lungă (din care se pot face 3 bucăţi) (altoi) . . . . . 1000 buc. = 50 cor.
Riparia portalis cu rădăcină . . . . 1000 buc. = 40 cor.
Vită nobilă (europeană) dela 6 mm. groasă 45—50. cm. lungă (mai multe soiuri) . . . . 1000 buc. dela 8 cor. în sus.

Aceia cari au trebuinţă de viţă sălbatică pentru altuit, sunt rugaţi aşi face comandele cel mult până în 10 Novembre 1908 şi totodată a mi face cunoscut cât de lungă să fie tăiată; după 10 Noemvrie preţul viţei sălbatice se va urca (ridica). La comandă rog, a se trimite $^1/_3$ anticipaţiune, adresa să se scrie legibil inducându se posta sau staţiunea căii ferate. Pachetarea să va face cu îngrijire socotindu-se spesele proprii. Reclamaţiunile se iau în considerare dacă sunt făcute cel mult la trei zile după primire. La comande mai mari vând şi pe cambiu pe lângă cavenţi buni, terminul solvirii 1 Octomvre n. 1909.

Sâncel—Szancsal, u. p. *Balázsfalva*. **Ioan Bărbat.**
(363,2—10.) înv. producent de altoi.

Încălţăminte de tatfelne

GHETE

original americane pentru Dame, Domni şi Copii.

Papuci albi de atlas.	**Cisme** de lucru.	**Ghete** cu şinoare.
Papuci albi	**Cisme** Halina.	**Ghete** cu nasturi.
Papuci de dans.	**Cisme** de vânat.	**Ghete** cu zug.
Papuci de gimnastică	**Cisme** de călărit.	**Ghete** de voiajiu.
Papuci călduroşi	**Gamasse.**	**Pantofi** de casă
Papuci de postav.	**Galoci.**	

pentru Dame, Domni şi Copii.

Calitate solidă. — Magazin de încălţăminte. — Mare asortiment.

Fason modern. **ALFRED IPSEN Kronstadt,** Preţuri ieftine.

Strada Vămii nr. 36, (vis à vis de Cafeneaua Transilvania).

Cursul la bursa din Viena
Din 6 Noemvrie n. 1908.

Renta ung. de aur 4%.	109.95
Renta de corône ung. 4% . . .	92.—
Impr. căil. fer. ung. în aur $3^1/_2$% .	81.50
Impr. căil. fer. ung. în argint 4% .	92 50
Bonuri rurale croate-slavone . . .	95.50
Impr. ung. cu premii	187.—
Losuri pentru reg. Tisei şi Seghedin .	140.50
Renta de hârtie austr. $4^2/_{10}$ . . .	96 20
Renta de argint austr. $4^2/_{10}$ . . .	96 05
Renta de aur austr. 4%	114.70
Renta de corône austr. 4% . . .	96.20
Bonuri rurale ungare $3^1/_2$% . . .	86.10
Losuri din 1860	152.—
Acţiĭ de-ale Băncei ung de credit	1631.—
Acţiĭ de-ale Băncei austr. de credit	736 50
Acţiĭ de-ale Băncei austro-ung. .	1742 —
Napoleondori.	19.11
Mărci imperiale germane . . .	117.75
London vista	239 25
Paris vista.	95.32$^1/_2$
Note italiene.	95 10

Cursul pieţei Braşov
Din 6 Noemvrie n. 1908

Bancnote rom.	Cump.	18.72	Vênd.	18.80
Argint român	„	18.60	„	18.80
Lire turcesci	„	21.40	„	21.75
Scris. fonc. Albina 5%		100.—	„	101.—
Ruble Rusesci	„	2.5 $^1/_2$	„	2.53
Napoleondori.	„	19.04	„	19.16

Institut indigen. Banca de asigurare

„TRANSILVANIA“

din Sibiiu

intemeiată la anul 1868

în Sibiiu, strada Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii),
asigurează în cele mai avantagioase condiţii:

contra pericolului de incendiu şi esplosiune,

edificii de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutreţuri şi alte producte economice etc.

asupra vieţii omului

în toate combinaţiile, capitale pentru casul morţii şi cu termin fix, asigurări de copii, de studii, de zestre, rente pe vieaţa întreagă etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală.

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: **95,816.412 cor.** Capital asigurat asupra vieţii: **9,882.454 coroane.**

Dela întemeiare institutul a solvit:
pentru despăg. de incendii **4,484,278·83 c.**, pt. capitale asig. pe vieaţă **4,028,113·12 c.**

Oferte şi informaţiuni se pot primi dela: **Directiunea în Sibiiu, strada Cisnădiei nr. 5 etagiul I., curtea I**, şi prin **agenturile principale din Arad, Braşov, Bistriţa, Cluj, şi Oradea-mare**, precum şi dela **subagenţii** din tóte comunele mai mari.

NICOLAE RONCEA,

primul măestru român de apaducte, canalisări, instalaţii de gaz şi telefoane,

BRAŞOV, Pe Tocile Nr. 16,

se recomandă On. public din Braşov pentru ori şi ce lucrare de **instalaţiuni, canalisări** şi **apaducte, closete, trenajaţii, pivniţe**, cu deosebire pentru lucrări de canalizare, closete (îmblători), conform planului de canalisare şi al statutului orăşănesc.

In curs de **14 ani** de când lucrez în Braşov **ori şi ce lucrare** mi s'a încredinţat am executat spre mulţumirea celor ce m'au onorat cu lucrări în branşa mea.

Primul atelier român de curelărie.

Primul atelier de curelar român

VASILIE MUSCALU

BRAŞOV, Strada nouă, Nr. 7.

Am onoare a recomanda On. Public din Braşov şi jur

Atelierul meu de curelărie

provăzut cu tot felul de **hamuri de lucs şi pentru lucru din piele de blanc,** precum şi tot felul de curele de încins, d. e. **şerpare de piele de tot felul: negre, galbine, de covor cu ţinte,** care este sub conducerea mea proprie.

Se primesc şi **reparaturi** de tot felul, d. e. cufere, geante de călătorie şi pungi.

Totodată mai fac cunoscut, că în depozitul meu să află gata: plosci de lemn în orice mărime, îmbrăcate **în curele fine.**

Cu stimă **Vasilie Muscalu.**

Cele mai bune hamuri.

Comande se fac şi prin poştă.

PREŢURI MODERATE.

Tipografia A. Mureşianu, Braşov.